

Telegramm!!

Epen most érkezett meg a következő fontos sürgöny
Hatóságilag lezárattott
 haláleset miatt a mechanikai szövőde, gyár áruba bocsátatik, adjon el valamennyi női nagy kendőt minden áron.
 Vonatkozással a fentebbi táviratra van szerencsém ezennel tudomásul hozni, hogy

6800 darab Graziella női tavaszi és nyári nagy kendőt,
 melyet a gyártól elárultás végett átvettem,
csupán 95 krajczár

rendkívüli olcsó áron adom el.
 Azaz: Egy Graziella női nagy kendőt csak 95 kr-ért mindenkié, míg t. i. a készletben tart, eladok. — **Még sohasem létezett.** Ezen színpompás kendőket bizonyára minden nő ismeri Graziella kendők néven, ennél fogva további ajánlatra nem szorulnak, miután a fentebbi ritka esemény, valamint a hihetetlen, rendkívüli olcsó ár magában is elég ajánlat. — Ezen nagy női kendők különösen tartós Graziella pamutból vannak szöve, rojtokkal ellátva, pompás színekben és francia legdivatabb árnyékolással készíve, vörös, fehér, szürke, drapp, skót, török, barna, fekete, kockás minden árnyékolással, kék és szírványosok és még a készletben tart, készpénzért vagy utánvét mellett megkölthetnek.

Ha valaki valóban mesészerű olcsó, nélkülözhetetlen kendőt akar, azonnal forduljon az alóliet ez m. h. z. n. r. a. **ella-pamut**, a munkáját sokkal többé került, mint amennyi az egész kendőért számíthatik.
 Nélkülözhetlenek a kendők minden nőnek házában, utcán, sétán, gyóghelyen, kertben, mezőn erdőben, valamint az uton.
 Cím: 6552

Einzige Filiale der Tücher-Weberei.
 Bécs, Innere Stadt, Kolowratring Nr. 9. V.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

több év óta határozottan bizonyított, hogy a bőrnek szüksége van a zsír- és olajanyagokra, melyek a bőrnek a legfontosabb táplálékai. A folyékony glicerín-creme elterjedt és eddig közönségesen használt glicerín-illatszerekkel, melyek a glicerinen kívül semmiféle hatóanyagot nem tartalmaznak. — Egy üveg ára 1 forint 20 kr.

Gyökönke szappan (Speik Seife) ára 35 kr.
 Párisi hölgypor (legfinomabb poudre de riz) a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, egy férfiaknál is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 ft.

Kézmosó-por mandulaszappan és szappanból készült, a legártatlanabb arc- és kézbor-tisztító szer. — Egy doboz ára 50 kr.

Amerikai kausuk-lyukszemgyűrűk és essentia. Ára 60 kr.
Rouge végétal pirosító, ára 50 kr.
 Kapható Magyarországon minden jelentékenyebb gyógyszerárakban, valamint a gyártónál.

KIEJHAUSER H. néli illatszerek és vegyes áruk (Spargasse 3.) Grátzan, 4149

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, BUDAPESTEN, VI. ker., király-utca 12. sz. a.

Hamisított párisi hölgypor-tól óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a fenti védjegy látható.

FILICZKY MIKSA,
 Budapest, VI., Sugár-út 53. szám.

Uri-ruha-készítés. Fehérnemű-gyár és vászon-áru raktár. Független, fehérneműk és mellfűzők. Tisztító-intézet.

Ajánlja saját gyártmányú uri-, női- és gyermek-fehérneműket, mellfűzőket és nyakkendőket, továbbá vászakat, asztalnapokat és szővött árkat a legdivisabb választékban. Legújabb divatú férfi és női ruhákat finom, valódi 901 gyapjúszövetből, nagyon jutányos áron.
 Kimerítő árjegyzék, minták és mérték-utazítással kívánatra ingyen és bérmentve.
 Postai megrendelések a leggyorsabban elkészíttetnek.

A tüdővész gyógyítható.

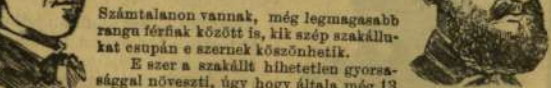
Özv. Mayer Jánosné asszony oly házi gyógyszer birtokában van, melylyel már számos gyógyíthatatlannak tartott tüdővészben sínlődőket a halál karjaiból kiragadott, miért is ezen csallhatatlannak bizonyult házi szerét a szenvedő emberiségnek felajánlja.

Lakás:
 Budapest, belváros, Lipót-utca 43. sz. földszint 5. a.

Mélyen tisztelt asszony! Fogadja a leghálásabb köszönetemet házi gyógyszerért, melynek használata által súlyos bajomat, úgy mint rekedtség, erős köhögés, vértárányás, nehéz lélekzet, lábdaganat és mindennapi láz gyógyszerének használatával tökéletesen elvesztettem és így hála az égnek egészségemet ismét visszanyertem, a miért is fogadja ismételtlen a leghálásabb köszönetemet.
 1100 Mély tisztetéssel
 Somogyegye. Molnár Fülöp, földbirtokos.

Theodo tanár szakállhagymája

legjobb és legbiztosabb szer a szakállszépítésére és növelésére.

Számtalanon vannak, még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállal csupán a szemek körül szőrzetnek hiányát szenvedik. E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növesztí, úgy hogy általa még 13 éves fiúk is a legrövidebb idő alatt teljes szakállhoz jutnak.
 Eredetileg a Theodo-filé szakállhagyma kitűnően bizonyított, mit közönségesen mindenki tudomására szok.
 Miskolc, 1879. sept. 25-én. Hirt Károly s. k. építési vállalkozó.
 Füst József urak Prágában.
 Szíves köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon ónak találtam. Mindenki a legjobb hatással ajánlatom.
 Schwarzbach, 1879. febr. 25-én. Hirt Károly s. k. építési vállalkozó.
 Füst József gyógyszerés urak Prágában.
 A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyhetes használat után a szemek körül szőrzetemet teljesen megnövesztettem. Kérem önt stb.
 Teschen, 1879. május 25-én. Gindler Wenzel, órákész.
 Valódi minőségben Budapestben csak Török József ur gyógyszerésztől kapható; Pozsonyban Fickler Felkai, Miskolcban Temesvári Tarsay Istvánál, Egy csomag ára 2 ft 10 kr.

Az ipar csodája!!

Csak 2 forint 70 kr. EGYES-EGYEDÜLI

zseb-óra

amerikai Christor-aranyból.

CSAK EGYEDÜL

pótolhatja a valódi arany órákat.
 E csoda-óra, melynek járását kezeség vállalatik a melyet a közönségnek kedvelté tenni igyekeztünk, semmi esetre sem gyermek-óra, hanem legjobb munkásaink által szabályozott óra mindenki használatára, s képviselőnk HECHT VILMOS ur által csak 15 heten át adatik el csak 2 ft 70 kr-nyi töltött mesés áron, hogy bárkinek módjában legyen ily órárt szerezni a azt megítélheti.

Továbbá minden egyén,

ki ezen órárt megveszi, kap ezenkívül ajándék gyanánt tehát egészen ingyen
 1 dísz-óráláncot legfinomabb arany-félezen,
 1 óra-függvényt amerikai Christor-aranyból,
 1 pár készítő-gombot pompás kivitelben,
 1 dísz-medalliont deviséssel és képekkel,
 1 pár fűgött brillant utazatból,
 1 gyűrűt amerikai Christor-aranyból.
 Minden darab szekrényekbe van csomagolva.
 Képvisezőnk kötelezte van ezen ajándékokat minden óra megrendelőjének ingyen mellécsomagolni.

Egyedüli megrendelési hely: 7113
 Paris, Boulevard de Temple 21.

WILHELM HECHT,

Bécs, I., Christinengasse 2.

29-ik szám 1883. BUDAPEST, JULIUS 22. XXX. évfolyam.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 ft
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 ft
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 ft
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 félévre 4 ft
 Külföldi előfizetőknek a postai költség megfizetésétől tartózkodni kell.

PÁRISBAN.

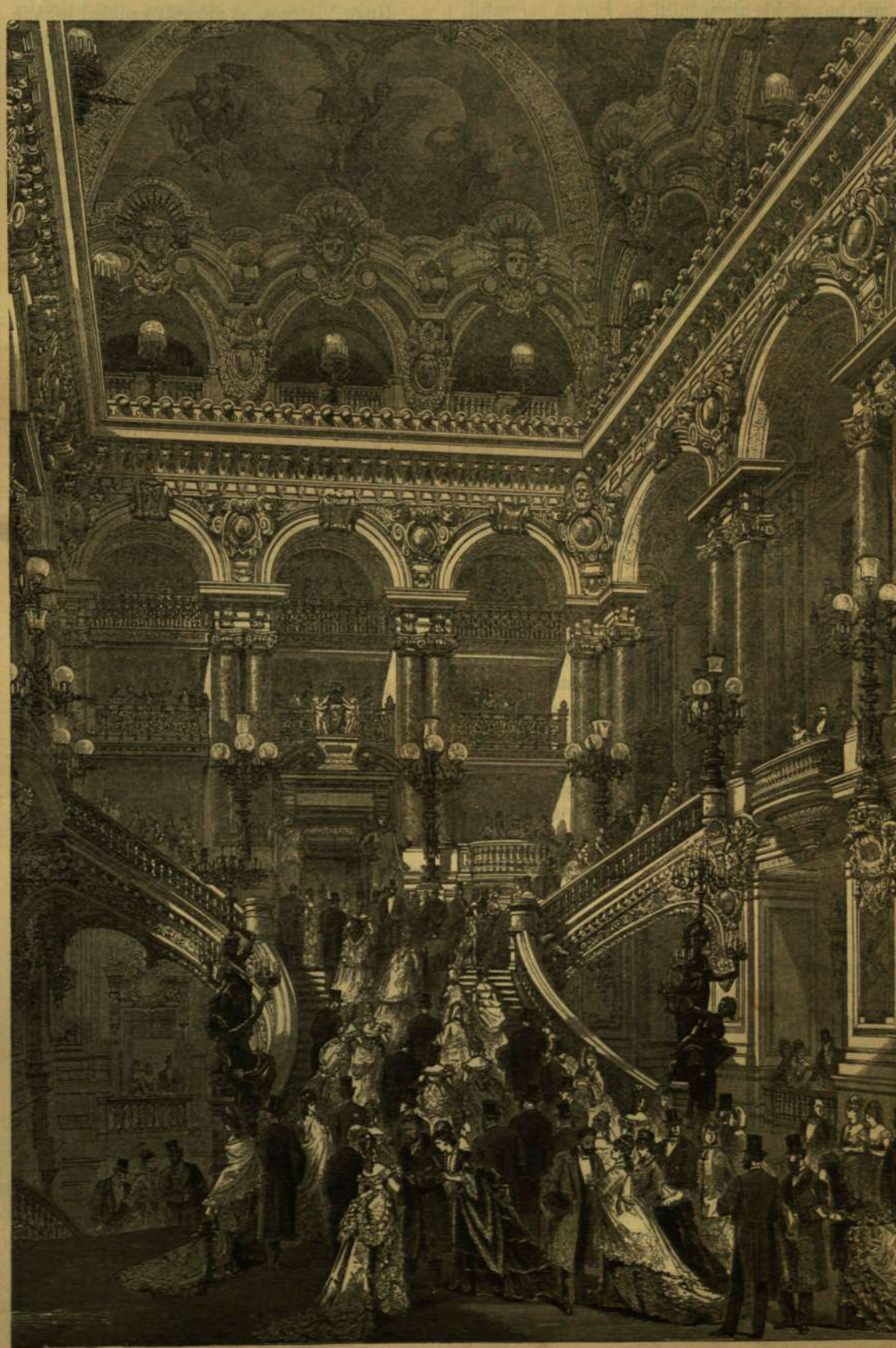
NEM csekély hátrányunkra szolgált az minélkünk, hogy nem igyekeztünk magunkat közvetlenül ismertetni meg a művelt külfölddel. Leginkább osztrák szomszédainknak bemutatására voltunk szorulva, a kik bennünket elzárta a külföldtől s a kik gondoskodtak róla, hogy olyanoknak tekintsen a világ, mint a kiket nekik kell civilizálni, átgymni, igazabban: megméltosítani, hogy elfogadhatók legyünk a művelt nemzetek társaságában.

Azért látott bennünket többnyire ferde világlátásban a külvilág. Legfőkébb azokból a nehéz küzdelmeinkből, melyeket lehetetlenség volt teljesen meghamisítani, szerethetett némi fogalmat a magyar nemzet igazi mivolta felől. De mivel a küzdelmek többnyire német civilizátoraink ellen irányultak, a mennyiben ő általok fenyegetett nemzetiségünk, vallásszabadságunk, alkotmányunk védelme volt céljuk: természetes, hogy nem igen voltak alkalmasak bennök irántunk rokonszenvet támasztani.

S itt az oka annak, miért kell minden lépten-nyomon tapasztalunk, hogy a német-ségen túl lakó nemzetek ma is sokkal több jó indulattal vannak irántunk, mint a németiség. Állami függetlenségünkért, vallási és polgári szabadságunkért folytatott nehéz harcaink a nyugati kultúrának előtt nem voltak rebellió, nem voltak forradalom, hanem oly küzdelem, mely megérdemli a szabad népek rokonszenvét, mert az egész emberiség szabadsága is érdekelve van az egyes nemzetek szabadságküzdelmeiben.

Az bizonyos, hogy pl. a franciaia mindig jobban szeretett bennünket, mint a német. A franciaia és a magyar jellemében sok a rokonszónás. Történetük is olyan, melyben sok a barátságos érintkezési pont. XIV. Lajos szövet-sége volt II. Rákóczi Ferencnek, s később vendégszerető gazdája a bujdosó fejedelemnek. Az utolsó szabadságharc menekültjei közül is sokan barátságos otthont találtak a francziák-nál. Mig ama kevés háboru idején, a mikor magyar csapatok is küzdöttek a francziák ellen, Magyarországon nem volt abban a helyzetben, hogy önelhárózása lett volna tetteiben az irányadó.

Természetes tehát, hogy két oly nemes gondolkodású nemzet között, minő a franciaia és a magyar, melyeknek sokszor estek együvé, de ritkán vágtak egymásba cirikulusi, őszinte

A PÁRISI NAGY OPERAHÁZ LÉPCSŐSARNOKA.

!SZÉPSÉG!

A legjobb szer, az arczsmin tisztaságra és szépségének megtartására a
bortisztító papír
 csomagja 200 lappal csak 70 kr.
 Használati utasítás. Földtétel.
 Ed. Bouchon, Wien, Jasomirgasse Nr. 6.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A magyar nyelv rokonai.

A nagy közönség számára írta

Dr. Szinnyei József.

Ára 30 kr.

Postán bérmentve megküldve 35 kr.

Mondások az életkönyvből.

Kijegyeztette

Greguss Agost.

Toldalak.

Mondások a mesékből.

Ára vászonba kötve 1 forint.

Adalek a lélek életrendjéhez.

Írta

b. Feuchtersleben Ernő.

A harminezketedik kiadás után

Nemeth fordította

Dr. Klekner Alajos.

Ára vászonba kötve 1 forint

Non plus ultra

Kuba-kávé

epen most érkezett, nagyon zamatos, erős, finom ízű, nagyszemű

1 kilo 1 forint 80 kr.

továbbá következő fajtájú nagyon ízes, finom és jeles kávé:
 Gyöngy Ceylon kék 1.98
 Gyöngy Ceylon zöld 1.98
 Gyöngy Manilla, világos 1.83
 Arab Mokka 1.84
 Király Mokka 1.54
 Menado (Aranyjáv) 1.60
 Java malang, zöld 1.30
 Domingo, világos 1.40
 Santos, tiszta 1.30
 Rio, nagyon erős 1.30
 Fabia, jó ízű 1.18
 Jamaica, erős és jó 1.14
 Kinnstrait, szőlőknek 1.06
 Kijö: mely postán, utánvét mellett 4/4 Kő. tartalommal, minden fele várn. és posta bérmentesen küldetik úgy, hogy az átvételnél semmi költségvet sem kell valódi.
MAITI R. TRIESTEN.

1056

gyógyszerésznél.

Podhraczky Ferencz,

gyógyszerésznél.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A gazdasági termelés terén

amériikai versenynek jelentősége

és valódi okai.

Írta

SEMMLER HENRIK.

Szabadon fordította

TOMSITS ISTVÁN.

Ára 2 ft.

TARTALOM. Az északamerikai gazdasági viszonyokról eddig közzétett jelentések hiányai. — Az Egyesült-Államok talajviszonyai. — A gazdaság általános helyzete Észak-Amerikában. — Falusi állapotok társadalmi és gazdasági szempontból. — Viszonyok a város és falu között. — A vasút-ügy. — Cooperatív a gazdaság szolgálatában. — A gazdasági lendület egyéb emeltjei. — A nehézségek, melyekkel az északamerikai gazdaságnak küzdenie kell.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

rokonszenv keletkezett, mely megvan ma is minden benső szövetségünk mellett nagy Németséggel.

E rokonszenvnek megható jeleit tapasztaltuk legközelebb is, midőn a »magyar írók és művészek köre« által rendezett kirándulás Franciaországot s annak szívét, Párist meglátogatta.

Igazán lekötő volt az a barátság, melylyel a 140 tagból álló társaságot a francziák fogadták.

Már a lyoni pályaudvarnál nagy közönség várta, mely megérkezéseket zajos éljenzéssel fogadta. Párisban írókból, művészekből s a közélet több kitünőségéből bizottság alakult, mely őket fogadja, s Páris nevezetességeit nekik megmutassa. Az előkelő szálloda, melyben lakásuk volt, francia és magyar zászlókkal volt fölbogdizva.

Az első napot mindjárt arra használták föl, hogy tisztelőket tegyék korunk legnagyobb élő költőjénél, *Hugo Viktor*nál. Délután 2 órára volt kitűzve a fogadás s a társaság kocsikon vonult az *Avenue Victor Hugo* felé, melynek 50. és 52-ik száma alatt lakik az agg költőkirály. Külsőleg e ház egyet képez; rajta semmi rendkívüli: egyszerű villaszerű épület, melybe egy kis ajtón jutni be, kerten keresztül, mely egyuttal udvar. A ház baloldalán lakik a költők Nesztora, jobbról Lockroy és neje, ki egykor a költő elhunyt fiának volt neje s a két unoka, kiket a nagypapa végtelen gyöngédséggel szeret s oly szépen örökölt meg műveiben.

Hugo Viktor éppen úgy, mint Kossuth Lajos, daczára 82 évének, még mindig dolgozik. Nulla dies sine linea. Hálószobája egyuttal dolgozó szobája is. Ágyától első reggeli utja egyenesen az íróasztalhoz vezet. Ágya mellett kis asztalon mindig van írón és papír, arra jegyzi föl az éjjeli jegyzetekkel tele írott papírszöveget, melyeket ő »forgácsok«-nak nevez, már kitennének néhány kötetet.

Rendesen nyitott ablak mellett dolgozik, állva, magas íróasztala mellett, melyen eddigi legtöbb alkotása megszületett. Szereti a szabad levegőt, mely kertjéből áramlik feléje; megszerette száműzött korában, Jersey szigetén, hol tengerre nyílt dolgozó kamrája ablaka. Drága butorok, ritka műtárgyak töltik be szobáját.

A költőkirály elfogadó terme küszöbén várta vendégeit. Hőfőhő haját és szakállát szabadon lengteté a szél, meggörbült alakja az ajtó-félhez látszik támaszkodni s nézte a hozzá messze földről zárandokolókat hosszan, némán. Mögötte két gyönyörű gyermek leste kíváncsian a történéseket: rózsás arcu, fehér ruhás öke leánya, Jeanne; s egy sugár, barna fü, George, kinek arcán szellem sugárzik, míg a háttérben egy kedves arcu, feketébe öltözött nő tünt föl, szemében könnyel. Ez Lockroy asszony s azok gyermekei, a költő unokái.

Pulszky Ferencz a magyarok részéről meglegh hangon elmondott szavakkal üdvözölte a nagy költőt, ki látható megindulással hallgatta szavait, melyek befelűltak a lelkes éljenzés hangjaiba.

»A mester, — írja egyik jelen volt, — fölegyenesedett s válaszolni akart, de csak annyit tudott mondani: »Hongrois!« »Magyarok!« Tisztes arcza elvörösült, szemeiből könnyek törtek elő, ajka mozgott, mintha beszélné, de azért egy hangot se volt képes kiejteni. Kezét ismét és ismét végig húzta szeméin, hogy csillapítsa omló könye árját, de hiába, alakja inogni látszik s környezete aggodva tekint reá. Viktor Hugo sir!.. Megrendülve állunk előtte mindannyian.«

Közel egy percig tartott a hatalmas lélek vívódása. Végre szóhoz jutott s elfojtott, alig hallható hangon, de egy lángész nagy gondo-

lataival és érzelmeivel fejezte ki köszönetét a kegyeletes megtiszteltetésért, mint testvéreket üdvözölve a magyarokat, kik ép úgy harcoltak szabadságért, igazságért, emberiségért, mint a francziák.

A költő erre a szomszéd terembe vezetve vendégeit, melynek asztalán pezsgő várta a társaságot. Lockroy asszony s két gyermeke szeretetreméltó szívéllyel nyújtottak mindenkinek poharat, melyet a költő felé meghajolva üritettek ki az ő egészségére.

Mikor a társaság elhagyta a termet, a költő melegen szorított kezét Pulszkyval.

A belső terem, melyben e minden jelenvaltra emlékeztetés jelenet lefolyt, virágokkal, szobrokkal, gyönyörű könyvtárral volt díszes, valóságos költőnek való szoba. De még inkább a házat körülvevő kert, melynek pompás virágai, lombos fái, izléses elrendezése szinte költővé avatják a prózai embert is. Minden az összhangot emeli itt, semmi sem zavarja. Még a fekvés is. E kis távoli városrész éppen arra való, hogy egy költőt foglaljon magába. A zajosabb utcák zivajja alig hangzik el e nyájas helyre; a tompa morajnak csak árnyékát bocsátja a villa elé a kerti vízesés, a lombuhogás.

Hugo Viktoron az idő súlya sokkal inkább meglátszik, mint Kossuth Lajoson. Kossuth nagy szemei most is fiatal fényvel égnek s bennök jóindulatu nyájaság honol; arcza redői elsimultnak látszanak, alakja is egyenes, hangja zengő, csak ősz haja mutatja nagy korát. Hugo Viktor ellenben igazi öreg ember, ki mintha mutatni is akarná korát s azt, hogy büszke rá. Alakja kisdé és megtört, szeme kicsiny, hangja reszketeg, hosszú haja fehér s járása is aggot mutat, de van rajta valami csodálatos kifejezés, mely azonnal elárulja benne a rendkívüli embert.

Még az nap este nagyszerűen fényes lakomát rendezett a Hotel Continentalban a magyarok fogadására alakult párisi bizottság. A francia közéletnek, irodalmi és művészöröknek számos kitünősége volt jelen s nem hiányoztak a két nemzet barátságára mondott lelkes felköszöntők. Még a katonai zenekar is ennek a hangulatnak adott kifejezést, játszva a Marseillaisét és Rákócziát.

A magyarok párisi tartózkodásának nagy számmal voltak oly emlékeztetés mozzanatai, melyeket soha nem fogunk elfeledni, a kik részesei lehettek.

Ilyen volt a Páris legelső drámai színházában, a Theatre Français-ban nekik ajánlott előadás, melyen egy művész hangulatos alkalmi költemény elszavalásával lepte meg a magyar vendégeket; ilyen volt a nagy operában szintén a magyar vendégeknek ajánlott előadás, mely alkalommal a Rákócziát is játszotta a zenekar Berlioz híres átírásában. Ilyen volt a katonai szemle és a köztársaság nagyszerű ünnepe alkalmával történt ama kitüntetésük, hogy többeket közülök bemutatottat magának a köztársaság elnöke is; ilyen volt a magyarok által viszonzásul adott ebéd; a fényes estélyek egész sora Páris előkelő irodalmi szalonjaiban s még megannyi kedves emlék, mind arra hivatva, hogy föntartsa e még bensőbbé tegye a francia és a magyar nemzet közti rokonszenvet.

AZ ÖREG HÁRS.

Ki tudná, hogy hány esztendő?
Hány vihar dult-fult felette?
Talan még a nagyapámnak
Nagyapja volt, ki ültette.

Sűrű lombu koronája
Egész fejedelmi sátor;
Árnyékában mámor lep meg
Virágai illatától.

S lelkem előtt elvonulnak
Emléki egy jobb időnek,
Szelid ósok, komoly arcczal
Nagy csendesen felém jónak.

Majd felcsendül dajkam dala,
S csak a bölcös-ringást érzem —
Mintha búban, fájdalomban
Nem lett volna soha részem.

Mintha nem is itt vallottam
Volna neki a szerelmet,
Mintha nem is e hely volna,
Mely számomra poklot termelt...

Ugy áldom én azt a kezét,
Mely ez öreg fát ültette,
Óh! hát hogy ne áldanám azt,
Ki ily nagyra megnövelte!

Óh! milyen jó: a balandó
Valahol ha megenyhülhet,
És megújult, friss erővel
Tovább kiűzhet, tovább tűrhet!

Virul soká öreg hársfa!
Vihar dübe elkerüljön,
Lombod között dalos madár
Szárny-szegetten sohse űljön!

Gyöngén szálljon át fölötted
Sok száz évek könnyű szárnya,
Hogy áldhassa árnyékok: az
Unokáknak unokája.

PÁSZTÓI.

HADAS BALÁZS UR.

ÉLETRÉP.

Irta SZIVOS BÉLA.

(Folytatás.)

A kis lány egy kis szünet mulva ismét rá kezdte keserves panasztát:

— Egyszer aztán a zsidó, — mert volt köztünk egy kövér kis lány, — hát kivitte azt a kövér kis lányt a konyhába. Mi meg a kutyukon lestük, hogy mit csinál. Hát a zsidó egy nagy késsel megölte a kis lányt, pedig halottuk, hogy könyörgött: jaj, jaj, ne bántson kelmed! azután kettéhasította a kis lányt, bele-tette egy teknőbe, aztán beszözte.

Támadt aztán erre általános elszörnyűkődés, láрма, káromkodás, melyből azonban erősen kihallatszott Balázs ur harsogása:

— Kutyá! Megölöm! Rögtön agyonvágom! izre-porrá aprítom, hol van? Hüü, ki nem kerülöd a kezemet!...

— Ugyan komám! az ég szerelmére, csilapodjanak, — szól a pap kétségbeesve, — hiszen lehetetlenség ez, csupa képtelen beszéd, hazudik ez a...

— Ki hazudik? — ordít Balázs ur tajtékkozva, — én hazudom? Szent igazság ez, én nem türom...

— De komám, hallgassatok végig már, az isten áldjon meg benneteket, — mond hadnagy uram. — Mondjad tovább kis lány!

A fölgerjedt publikumot azonban nagy meztárség volt már elhallgattatni. Valamennyi talpon volt már s kiabált: »Disznóság! Istentelen-ség! Régen tudtam! De már csupa szent igaz! Majd megmutatjuk most!« stb. Balázs ur pedig káromkodva, nagy léptekkel rohant le s fel a szobában s kezejárása és villogó szemei mutatták, hogy valami nagyszerű tervet tör a fejét. Végre a hadnagy, a pap, a doktor egyesült erőfeszítésével sikerült nagynehezen lecsitítani a fölgerjedt urakat, kik aztán körülállván a kis lányt, lassanként elhallgattak.

— Na mondjad tovább, kis lány! Ne félj semmit, majd megtanítjuk mi azt a zsidót!
A kis lány ismét keserves sirásra fakadt:
— Hát, hát aztán nem volt tovább.

— Nem volt te? hogy ne lett volna! Hát aztán hogy szabadultál meg?

— Hát ugy, kérem alásan, hogy ott volt az utcán éppen a házzal átellenben egy kut, oda szokott minden éjjelben egyikünket kiküldeni vizért a zsidó, maga meg az ajtóban állott, míg meritettünk, hogy el ne szökhesünk. Az éjszaka éppen én rám került a sor. Hát a mint húzom a vizet, arra jött két részeg ember dalolva; én meg, hogy ezeket megláttam, az egyik korsóval elszaladtam, mert tudtam, hogy a zsidó nem mer kergetni. Ugy jöttem aztán haza ezzel a korsóval ni!

Erre a nagy többség cseppet sem kételkedett többé, sőt a doktor is — ki a keletkezett nagy lármában még több fogós keresztelkedést intézett a leányhoz, melyekre ez ügyesen megfelelt — vállat vonva odanyilatkozott, hogy: »tudja a mennykő! hátha igaza van, mégis utána kell járni a dolognak«. Csak a pap tartotta még magát:

— Már akárhogy legyen, ez nem lehet igaz, s majd meglássák, komám, hogy csufot vallunk miatta, s...

Általános dühös láрма nyomta el beszédét. Valamennyi bizonyította, hogy szent igaz az egész dolog, s kicsi hijsa, hogy a papot is a zsidóval való cimboráskodásba nem keverték. Mindenki neki veresedett arcczal, izgatottan jött-ment, kiabált, s hat is magyarázta egyszerre egymásnak, hogy hogy s mint eshetett ez a dolog, sőt megtörtént — a mi hallatlan! — hogy a nagy felháborodásban senki sem pipázott.

Sokára, nagynehezen ismét, szóhoz jutott a pap:

— Jól van hát, komám uramék, ha már így van, mondok én egyet: holnap küldjön a hadnagy levelet a d-i előljárósnak, leírván a leány vallomását, s majd megtartja az aztán a kellő vizsgálatot s kitűnik a dolog mibenléte.

— Jó lesz, helyes lesz, — mondák az urak, — mit is csinálnánk vele egyebet.

Balázs ur, a ki eddig magában morogva, törte a fejét valami nagyszerű tervén, sebezett oroszánként ordított föl, midőn fülét megüté valami e beszédéből. Egy ugrással a tömeg kellő közepén termelt:

— Mit akartok? Mit beszéltek? Hogy tudtok ilyet a szátokon kiereszteni! Hát ezt a di-csőséget más városnak engednétek? Magam megyek, megyek magam! Tüstént, ebben a szempillantásban, én fogom el azt a zsidót, arra más rá nem teszi a kezét. Megmutatom! Ide hallgassatok! Tudom már én, mit csinálók. Lóra ülök s ebben a nyomban indulok egy pandurral D-be. A pandur csak azért viszem, hogy fogja a lovam a város szélén. Magam gyalog megyek be a kutig, ott meghúzódok s bevárom az éjjelt. Majd ha akkor kijön a zsidó, nekiugrom, nyakon kapom s úgy vágom meg, hogy mindjárt tizféle esik!

Azzal nemes fölgerjedésében, mintegy mutatványul, úgy nyakon szorította a mellette ácsorgó szerencsétlen fiskálist, hogy ha ki nem veszik a kezéből, ott hal meg az istenadta a Balázs ur irtózatossá markában. Még ezer szerencse, hogy valami tagló nem volt nála, mert kétség-telen, hogy egyuttal föl is trücsirozta volna. Így is három hétig félreállott a nyaka az iszonyu fogás után.

— Jaj komám, az isten áldja meg, ne vágja le azt a zsidót, hiszen akkor nem tud vallani! Hátha még több cimborája is lehet?

— Na hát nem bántom, csak megfogom, összekötözöm, lóra teszem s hajnalra itt lesz. Ha száz cimborája lesz is, mind ide teremtem reggelre! — Na de ne töltsük az időt fecsegéssel! Megyek haza, nyergeltetek, fölfegyverkezem s itt leszek tüstént, azután hajrá! — Hé

— Jaj, jaj, tiszteletes uram, megmondok hát én igaz lelkemre mindent, — szól a kis lány, nagy sirásra fakadva, — hiszen nem is mondtam volna én semmit sem, de hát megijedtem attól a sok urtól, legkivált meg attól a nagy mérgestől, a ki olyan csúnyán nezett rám, aztán nem mertem eltagadni, a mit a kofáknak az uton beszéltem.

— Jaj, jaj, tiszteletes uram, megmondok hát én igaz lelkemre mindent, — szól a kis lány, nagy sirásra fakadva, — hiszen nem is mondtam volna én semmit sem, de hát megijedtem attól a sok urtól, legkivált meg attól a nagy mérgestől, a ki olyan csúnyán nezett rám, aztán nem mertem eltagadni, a mit a kofáknak az uton beszéltem.

pandur! készülj, nyergelj. Készen légy, mire visszajövök, mert nem jól jársz, semmire-kellő!...

Azzal többet sem kérve, sem hallva, rop-pant robajjal, nagy fenekedéssel kirohant Balázs ur, négy lépéssel leugrott a lépcsőn s egy pillanat múlva eltűnt a sötét zimankós éjszakában.

A pap megint megszólalt:

— Majd meglássák, hogy nagy baj lesz. Balázs valami bolondot csinál. Ismeritek jól, hogy milyen. Ha csakugyan ráakad valami zsidóra éjféltájban a kut környékén, abban a nyomban agyonvágja, vagy megfojtja. Hallottatok most is, mivel ment ki, meg imhol a fiskálist is majd összerúgta. Azután neki baj lesz, nekünk meg gyalázat. Valamit kellene tenni.

— Igazsága van komám, — mond a hadnagy, ki szintén aggodva ránczolta össze homlokát. — Az ördög is hozta most ide ezt a bolond Balázst. Én meg attól félek, hogy a legelső szakalás embert, a kivel összetalálkozok, mindjárt el fogja, s ha bele izelit, csinál az olyan garabonciát a városban, hogy Isten annak a megmondhatója. Ha meg valami őrzéssel találkozik, annak is neki esik, csak szóljanak neki valamit, s tesz köztük olyan hetedhét országra szóló verengzést, a melyet tatárutás óta nem láttatok. Én nem tudom, mi a mennykőt is kellene vele csinálni!

Ez az aggodalom nagyon is alapos levén, apránként elterjedt az egész gyülekezetre, s mindenki azon tanácskozott, hogy miképen kellene Balázs urat itthon tartani. De egy terv sem látszott célra vezetőkép, mert Balázs urral most már maga aranyaszájú szent János sem birt volna. Végre a mezőbíró azt tanácsolta, hogy vessenek pályvát Balázs ur nyakába, a d-i uton, majd ha a villogó csárda mellett ellovagol, rántsák le a lóról, nyomják el, kössék meg s másnap reggelig el ne bocsássák. Akkor majd eloldja a kocsmáros. Azt meg be kell tanítani: mit mondjon Balázs urnak, hogy a Rác Miska bandája rántotta le a lóról. A lovát meg ki kell vinni a tanyájára s ott elcsapni. — Az alatt aztán levelet lehet D-be küldeni, s majd csak eligazodik valahogy a dolog.

Az elmés ajánlat tetszett, s elvben elfogadtatott. Rögtön el is küldték a hajdú, a jeles pályvavető Bujdosó Pista kiszolgált csikósát. Ez alatt azonban a pap, kinek sehogy sem fért a fejébe ez a história, lement a hajdú szobájába, hova a kis lány reggelig beszállalták, s czukor és más igéretet, nemkülönben ijesztgetések és fenyegetőzések mellett újra beszélgetésre bírta a kis leányt.

— Ugye, kedves kis lányom, nem úgy volt az, nem láttad te, a mit beszélél, más mesélte azt te nekéd? Mondd meg bátran, senki sem bánt azért téged; én meg holnap egy szép kendőt veszek neked, csak mondd meg az igazat. Mert lásd, kis leányom, Isten ellen való vételt követesz el, ha valakire valamit igazságtalanul rá fogsz! Jártál-e iskolába? — Jártál. Na hát mit tanultatok ott? — Hogy a jó Isten megveri az olyat, a ki mást nem igazall vadól!

— Meg csak előbb-utóbb kitűdődik az igazság, azután te is áristomba kerülsz, a hova a rossz emberek szokták bezárni; pedig ott sötét van, még pedig patkány is van benne.

— Jaj, jaj, tiszteletes uram, megmondok hát én igaz lelkemre mindent, — szól a kis lány, nagy sirásra fakadva, — hiszen nem is mondtam volna én semmit sem, de hát megijedtem attól a sok urtól, legkivált meg attól a nagy mérgestől, a ki olyan csúnyán nezett rám, aztán nem mertem eltagadni, a mit a kofáknak az uton beszéltem.

— Jaj, jaj, tiszteletes uram, megmondok hát én igaz lelkemre mindent, — szól a kis lány, nagy sirásra fakadva, — hiszen nem is mondtam volna én semmit sem, de hát megijedtem attól a sok urtól, legkivált meg attól a nagy mérgestől, a ki olyan csúnyán nezett rám, aztán nem mertem eltagadni, a mit a kofáknak az uton beszéltem.

— Ejnye kis lányom, hát a kofáknak mért beszélél olyat?

— Jaj tiszteletes uram, nem tudom én megmondjam-e? mert akkor meg attól félek, hogy édes anyám nagyon megver.

— Ne félj, kis lányom! Nem hagylak én bántani senkinek. Majd beszélék én anyáddal, az sem ver meg, csak mondj el mindent igazán.

A kis lány abban hagyván a zokogást, szemét kötőjével megtörölgette s hozzáfogott a beszédhez:

— Hát engedelmet kérek, úgy volt az, hogy az őszön csakugyan hazaküldtek a tanyáról egy fazék tejjel, de az uton eltörtém a fazekat. Ezen nagyon megijedtem, hogy megvernek érte s leültem az országot mellett az árokpártra, ott sirdogáltam, mert nem mertem hazamenni. A mint ott sirdogálok, egyszer ehol jön két nagy leány dalolva az uton, s a hogy hozzám értek, kérdezik, hogy minék sírok oly keservesen? Én aztán megmondtam nekik, hogy félek hazamenni. A két lány azt mondta: ne is menj haza te kis leány, ne hagyd magad kizinatni, gyere be mi velünk D-be, állj el pesztrának, majd keritünk mi neked is helyet, mi is szolgálni megünk most épen, — jobb sorod lesz ott, mint itthon! Én aztán hajtottam a szavukra, s így csaltak be D-be. Ott csakugyan el is állottam egy zsidóhoz pesztrának, édes anyáméknak meg haza izentem, hogy ne is keressenek, mert itt vagyok. Édes anyám meg azt izente vissza, hogy nem bánja, ha már szolgálatba állottam, de kitöltsem az esztendődet becsületesen, mert ha valami panaszt hall rám, hát kitekeri a nyakamat. Meg is voltam — kérem alásan — egész ez ideig a zsidónál, de hogy tegnap a kutra mentem két korsóval, az egyiket eltörték az inasok, aztán nem mertem többet visszamenni, mert féltem, hogy megver az ifjasszony. Azért szoktam el, hogy inkább édes anyám verjen meg, mint a zsidó asszony.

— De hát minék hazudtál az elebb oda fent annyit, és hogy tudtál olyan mesét kitalálni?

— Engedelmet kérek, nem én találtam azt ki, hanem mindjárt D. alatt utólért két falusi kofa, azok beszéltek azt utközben. Aztán mikor meg azoktól a keresztutnál elváltam s ezzel a másik két kofával találkoztam, a kik ide hoztak, úgy beszéltem el ezeknek, mert ismertek és nagyon kérdeztették, hogy hol járok. Meg azt is gondoltam, hogy majd ha ezek ezt elmondják édes anyámnak, tán meg meg sem ver. De a kofák nagyon elszörnyűködtek a beszédemen, aztán hiába mondtam nekik akármit, nem vittek haza, pedig arra lakkak mi felénk, hanem erővel felhoztak ide, itt meg aztán nem mertem tagadni, kivált hogy az a nagy mérges ur...

— Tudtam, hogy valami ilyes lesz az egész, — kiáltott fel a pap, — de most gyere lányom hamar fel, míg nagyobb baj nem lesz belőle, s mondj el az urak előtt is az igazat! Ne félj, nem bánt senki.

— Jaj, de hát az a nagy mérges ur...

— Csak gyere bátran, az már haza ment. Azzal megfogta a kis leány kezét, s vezette gyorsan a tanácsházba.

Ott már éppen kidolgozták a Balázs ur megpányvátatásának részleteit, a támadásban részt veendő férfiak is kijelöltettek, s az igazlón annyira csillapult, hogy nemelyek már ismét rá is gyújtottak, midőn a pap a kis lányt bevezeti.

— Na, komám, nem megmondtam? Itt van ni! Egy szó sem igaz az egészéből. Mindent bevallott a gyerek!

— Micsoda?! Nem igaz? Hogy mondhát már ilyet komám? Meg is üthetné a...

HUGO VIKTOR DOLGOZÓ SZOBÁJA.

— Csendesedjenek komám! ne ijesszék el ezt a gyereket. Mindjárt elmond ez mindent. Beszélj kis lányom, ne félj, mondd bátran, itt vagyok én.

A kis lány aztán nagy szepegeve előadta a dolog állását, mint az elébb a papnak.

A nemes kompániában pedig lőn rettenetes nagy felháborodás: „Ejnye semmirevaló hazugja! Ejnye de bolonddó tett! Ilyet még nagyapám sem hallott! Majd csizmadiát fogtunk! De ki el ne hitte volna? Ejnye semmirevaló lánya, hogy mert ilyeneket hazudozni! Na most Balázst megüti a guta! Ejnye be kár!” stb.

A nagy dévankozás közt egyszerre valami nehéz ló vágatása hallik az udvarról, utána oly irtózatossá robaj, kardesörgés, sarkantyupengés a lépcsőn, mintha egy sereg vasas német csörtetne fölfelé.

— Itt van Balázs! — kiálták elcsendesülve az urak, kik azt hitték, hogy ennyi idő alatt még haza sem ért, — mi a mennyköt csinálunk most vele?

E szavakra roppant zajjal berobbant Balázs ur s egy padlórengető lépéssel a szoba közepén termett. Valóban felséges és félelmes alak. Mint egy hadisten. S ha Mars meglátja, elszégyenli magát, leteszi hivatalát s Balázs

urra ruházza. Nem is csoda, csak rá kell nézni: erőtől rengő jobb kezében egy roppant tagló nyele majd szétmállik, baljában egy dupla puská csöve horpadoz, derekán kétsorosán 8—10 hosszú csövű pisztoly, a hátán két kurta puská, oldalán a nagy rezes pallos, csizmaszárában disznóölő kés, nyakában hosszú, drót csapóju karikás. Haja, hatalmas bajusza s ruhája csupa hó, a hidegtől sharezvágytól pipacs-vörös széles arcából tör módjára villognak szürke szemei, melyeknek tüztől csak úgy olvad szemöldökeig húzott kucsmája széléről a ráverődött hó.

Nagyot fúj, megrázza magát, nagyot toppant

A HOTEL DE VILLE PÁRISBAN.

HUGO VIKTOR LAKHÁZA PÁRISBAN.

havas csizmájával, szétvillant a társaságon s rekedt, bölényszerű hangon megszólal:

— Mehetünk. Hol a pandur?

Hadnagy uram felel:

— Megütötte a mennykő, Balázs. Nincs abból semmi. A lány kivallott már mindent. Egy szó sem igaz belőle.

Balázs urat csakugyan majd megütötte e szavakra a mennykő. Két karját kifeszítette, öblös melléből egy halálra sebzett titán hangja tört ki, szemeit fölmeresztette s azzal nagyot káromkodott, nagy csörömpöléssel kirohant s egy perc múlva a tárva-nyitva hagyott ajtókon keresztül behalló bősziült vágatás tanusította, hogy a tanyáig meg sem áll.

A hadnagy teljes meglepéssel verte ki markába pipáját.

— No, komám, ennek jó vége lett. Üsse kő! Csak hogy Balázstól ily szép szerével megszabadultunk! Most mérgében meg sem áll a tanyáig, ha csak addig ki nem dől alóla a lova. Majd meglássátok, tavaszig hírt sem halljuk. Jól neki volt pedig készülve. Tudom, hogy még a nyeregkapájára volt annyi fegyver akgatva, hogy holmi rossz ló megszakadt volna alatta. Ugy kell lenni, mert hosszú csövű puskát egyet sem láttam nála, sem buzogányt, sem botot, Balázs pedig ilyesmivel nem tesz ily expedíciót. Gyurka! ha előjön a pályavető csikós, küld haza. Mond meg neki, hogy nincs már semmi baja annak a csödrörnek, a melyiket le akartunk vele fogatni. Érted? Aztán ne járjon a szád, mert....

Tehát e nagyszerűnek ígérkezett kaland is

ily siralmas módon végződött szegény Balázs urra!

(Vége köv.)

A PÁRISI VÁROSHÁZ ÉS NAGY OPERA.

A kik Párist meglátogatják, bármely európai nagy városból érkeztek is, kénytelenek bevallani, hogy itt annyi érdekes és nevezetes látni valóra találtak, a mennyivel más világáros nem dicsekedhetik. Hetek kellene csupán arra, hogy legalább futólag végig tekintsük Páris nevezetességeit, azt se tudjuk, hová tekintsünk előbb s melyiknél időzzünk tovább. De még sem véletlen, hogy e sok nevezetesség közül most kettőt kiemelünk: a városházát és nagy operát. Nagy szabású épületek ezeken kívül is vannak a francia fővárosban s ezek közt nem egy a hozzáfűzött történelmi emlékek következtében még becsesebb: de talán nincs több

A PÁRISI NAGY OPERAHÁZ.

hasonló épület, mely a modern építészettől magas fokra emelkedését s egyúttal az izlést és pompaszeretét jobban tanúsítaná, mint az említett két palota.

A város ház (Hotel de Ville) az újabb a kettő közül. Háromszázötven éve múlt, midőn 1533 július 15-én az első párisi város ház alapkövét letették; de tudva van, hogy e nevezetes épület 1871-ben, a kommun uralma alatt, teljesen elpusztult s így a jelenlegi város ház, melyet csak a múlt évben (1882 július 13-án) adtak át céljának, egészen új épületnek mondható, bármennyire ragaszkodtak is az építéssel a régi épület tervéhez. A köztársaság 1872 július 23-án hirdette ki a pályázatot az épületre s a pályázatnál az első díjat 66 pályázó közül Ballu és Depertthes nyerték meg, kiket a végleges terv benyújtása után az építéssel is megbíztak. Az építés teljes nyolcz évet vett igénybe s 22 millió frankba került, melyből a szobrok és festői díszítések egy milliónál többet vettek igénybe.

Az épület a régi város ház helyén a Szajna partján áll, a leglátogatottabb és legegészségesebb vidéken. Főhomlokzata teljesen ugyanaz, mint a régi város házé volt, csak hogy a méretek egy nagyságban, mint hosszúságban nyolcz méternivel emelkedtek. E homlokzaton a legnevezetesebb franczák szobrai láthatók, továbbá egy nagy művészi tökélyvel készített óra, rajta a Szajna és Marne allegorikus alakjai. Ugyanitt láthatók még a szobrok közül a munka allegorikus alakja, a Páris várost jelképező két basrelief-csoportozat s ezek fölött a város ezimere, az okosság és türelem alakjai között.

Sokkal több változás történt a többi homlokzatokon s az épület belsejében. Mindamellett ügyeltek arra, hogy a régies románcz lehetetlen megmaradjon. Az épület három nagy udvara, melyek közt a középső trapéz-alaku, oszlopok közé rejtett ablakai, számos kisebb-nagyobb tornya egészen középkori jeleket adnak az épületnek. Midőn azonban homlokzatai előtt a szép kerteket, szökőkutakat, magas szobrokat látjuk s benn a pazar fényvel díszített termeket, melyek között a mulatságokra és ünnepekre szentelt helyiségeket sem feledték ki, rögtön észreveszszük, hogy modern és előkelő város egyik legújabb épületében vagyunk. Stil szerint lehetetlen a régi francia renaissance-ot utánozták. Kitiűnő díszítései szolgálták az épületnek a köröskörül elhelyezett szobrok, melyeknek száma, a domborművek és csoportozatok nem számítva, 110-re megy. Millet, Gautier s más nevezetes művészek dolgoztak e szobrokon. A külső falakon, különösen az ajtók fölött, számos medalliont, freskót találunk s a változatosságot nem egy szép karyatid emeli.

De bármily szép és érdekes is a Hotel de Ville hatalmas palotája, tisztán építészeti szempontból is túlrágyogja ezt a nagy operaház, melyet már építéskor a modern kor egyik leg szebb alkotásának tartottak s mely azóta nemcsak a turisták, de a szakértő építészek bámulatát is folyvást kiharja.

Az operaház építésének terve III. Napoleon kormányától ered, melynek a francia főváros külső dísz tekintetében általában legtöbbet köszönhet. A kivétel érdeme pedig a genialis Garnier Károlyé, ki alig 30 éves korában nyújtotta be az 1860 végén kihirdetett pályázatra tervezetét, mely 177 pályázó közül a legjobbnak találtatott, s készítőjét világhírűvé tette.

A kiszemelt helyen álló házak lerombolása s a talajvíz kiszivattyúzása oly sok időt vett igénybe, hogy az alapkövet, bármennyire sietteték is, csak 1862-ben tehették le. 1867-ben, a világiállítás alkalmából, már leleplezték a homlokzatot, de a csakhamar bekövetkezett háború felbeszakitotta a munkát s Páris ostroma alatt csak Garnier nagy erőfeszítésének tulajdonítható, hogy a külsőleg már-már kész épület 300,000 franknyál nagyobb kárt nem szenvedett. 1873-ban, midőn a mai Opera comique helyén álló régi operaház leeggett, ismét siettetni kezdtek a munkát s csakugyan sikerült, miután a színpad alatt 15 méternyi mélységűre tervelt nagy pinceszét mellőzték, 1875 január 5-én az operaházat megnyitni. Az építés és díszítés hatvan millió frankba került, sokkal többé tehát, mint eddig bármely más színház. Azóta is jelentékeny összegeket fordítottak a kiegészítésre.

Az épület egészen szabadon áll, önmagában négyzetet alkot s területe háromszor akkora, mint a szentpétervári és müncheni operaházaké, melyeket az előtt a világ legna-

gyobb színházainak tartottak. Már külsőleg megkülönböztethető rajta három rész. Az első, a bemenetet, lépcsőket, foyer-kat magában foglaló darab lapos tetűjű, autzán következik a nézőtér a rézkupolával s végül a magas tetőzetű játszóhely. A gyönyörű homlokzaton, mely az Avenue de l'Opéra-ra néz, 16 korinthisz oszlop van egy-egy darab veres jura márványból, svéd márványkével, ezek ismét szobor csoportozatokkal díszítve s felül Millet híres műve: Apollo a két muzsával s aranyantájával, a mint áldólag terjeszt szét kezét.

Az egyes helyiségek száma rengeteg. Egyedül a közreműködők számára 719 öltöző szoba van, melyek közt az első rangú művészeké igen tágas és díszes. Van benne továbbá táncszalon, társalgótermek, különböző hivatalszobák, úgy hogy a különböző helyiségek száma több ezerre megy.

Nem lehet szándékunk részletesen írni e helyekről, annyival kevésbé, mert a párisi nagy operaházról így is könyvek jelentek meg s megnyitása alkalmából mi is nyújtottunk egy általános képet a különböző helyiségekről; de mégis kiemeljük a nagy lépcsőházat, mely rendkívüli pompájával s nagy arányával mindenkit meglep. Mozaik, bronzcsoport, sárga márvány, óriási karyatidok, allegorikai freskók s gyönyörű kandelaberek szemkápráztató tarkaságban váltják fel itt egymást; de azért oly harmonikus egészet alkotnak, mely Garnier izlésének s szakképességének legnagyobb dicséretére válik. Még a színvegyületre is nagy gond van fordítva s úgy itt, mint a néző-teremben a a vörös selyem, fehér csipke s az aranyozás teljesen összhangzatba jő a közönség ünnepi öltözetével, mely tudvalevőleg e helyen a belépésre elengedhetetlenül kellék. A nézőtér, bár első pillanatra kicsinynek látszik, oly tágas, hogy 2156 ember teljes kényelemmel elfér benne s minden felől egyaránt jól láthatja a színpadot. Jobb oldalt a színpadhoz legközelebb van a «császári páholy», mely eredetileg kétszer oly magas volt, mint a szemközti eső páholyok, de Mac Mahon köztársasági elnök korában szerényen egyenlővé tétetett amazokkal.

A legnevezetesebb és leginkább bámulatra méltó ez épületben a tökéletes szellőztetés. A 340 lággal bíró óriási függő lámpa s a több mint 400 más lámpa sem képes e helyen forrásgot idézni elő. Az épület pinchezje és tetőzete ugyanis igen mesterségesen készített csatornahálózattal van behuzva. Egymástól elkülönített három készülék, nyolcz kemenczével, melegíti vízfűtést által a színpadot, tíz más légfűtéssel a színház többi részét. A légfűtő csövek összeköttetésben állanak a szellőztető csatornákkal, melyek a kőfalán át a külső levegővel állanak összeköttetésben oly módon, hogy a meleg és hideg légáramlatokat tetszés szerint lehet vegyíteni, s oly hőfokot állítani elő, a minőt akarunk. E hatalmas szellőztető készülék segítségével egyetlen óra alatt az épület belsőjebe 80,000 köbméter friss levegőt lehet bevinni. A fölötte emelkedő kupola a szellőztető készülék központja, mely valóban mesterileg van e célra berendezve.

A kupolához 365 lépcső vezet fel egy több, mint két méter széles, erős korlátokkal ellátott erkélykarzatra, honnan gyönyörű kilátás nyílik a város háztengere fölé s túl azon a regényes környékre. Csaknem oly magasan fekszik e hely, mint a Montmartre tetején, a történeti emlékü szímlalom mellett épített órház. A nagy operaház ennél fogva nemcsak szépség, de magasság tekintetében is legnagyobb s legelső épülete Párisnak.

S e gyönyörű épületben ünnepelték pár nappal ezelőtt Párisba rándult hazánkfiat, itt adtak kifejezést kitörő lelkesedés közepette a francia-magyar testvériségnek. Bússzákat lehetünk rá, mert a szót, mely a párisi nagy operában hangzik, ma az egész művelt világ meghallja.

AZ ARANYTERMŐ TOKAJI FÜRTÖK MESÉJE.

Heldi Máté, Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelem udvari orvosa hozta forgalomba. A XVII. században a nagy tömeg még mindig rabja volt a rejtelmesség és titokhívésnek. A paracelsisták, alkímisták vagy aranycsinálók még mindig kisebb-nagyobb nyilvánossággal ütköztek jándékuak. Ez az alkímia, mely egy

hazánk határain túl is ismert főurat, a magyarországi hadak főparancsnokát, gróf Forgács Ádámot is hálójába tudta ejteni, az orvosok között is talált pártfelekre. S ha nem voltak is egyenesen beavallott aranycsinálók, a csodahitnek egy neme ad irányt működésüknek, mint az általunk elbeszélteni szándékozó eset bizonyítja.

Rákóczi Zsigmond sárospataki várában mulatott 1651-ben s ebédközben olyan fűrtök kerültek az asztalra, melyek szemecinek magvai a hejón át úgy ragyogtak, mint az arany. A fejedelem figyelmeztette a körülményre asztalnál ülő orvosát, Heldit s nézetét kérdezte a dolog felől. Az orvos kezével megtapogatta a fűrtöket s a fejedelem és vendégei fülhallatára oda nyilatkozott, hogy a szőlőszemek valóságosan arannyal teljeselek.

Heldi tapasztalatáról levélben értesíti Sachsus boroszlói orvost, — s ezzel a dolog fölkelte a laikusok érdeklődése mellett a tudós világ figyelmét is. Komoly férfiak közt észmeccsere indul meg s egész irodalom keletkezik annak megvilágítására. Mint valóságot említik műveikben Henniinus és Köleseri Sámuel, Erdélynek messzeföldön ismert orvosa, az erdélyi bányák főinspektora s guberniumi tanácsur. Mondja, hogy a bécsi császári kincstárban is van oly arany sodronyszál, mely magától nőtt volna fel a földből, a tarczali határban, Eperjes városától négy mérföldnyire, súlya 2½ lat s hossza egy rőf. — Franckenstein Márton eperjesi orvos írja, hogy neki voltak a tokaji hegyről került szőlőszemek s magvai, melyekben arany találtatott s erről 1659-ben Sachsus barátját is tudósítja. A dolognak hitelt adott Fortunius Licetus páduai orvos s professor is, ki Fulgosiustnak tanuskodása szerint Szerem tájékán oly szőlőkacskokat látott, melyek merő aranyból voltak, úgy hogy még pénz is lehetett volna azokból verni. — Becherus János Jakab saját szemével látott Magyarországon olyan töket, melynek vesszejére szalmaszál-vastag aranykacskok tekerődztek, sőt még a szőlőszemekben is finom aranymagvak találkoztak. Löwenheim Jakab terjedelmesen értekezik 1661-ben Lipcsében megjelent Ampelografiájában a magyarországi aranytermő tökékről neki is vittek fűrtöket, melyekre arany fonálszálak valának tekerőzve és a mint mondja — ez az eset gyakran előfordul Tokaj hegyvidékén. — Spemer Jakab is emlékezik Muzemában, szőlőtökéken termelt arany szálakról, melyeket hazánkából kapott ajándékba; Paterson Hain János, Eperjes városának rendes orvosa, szintén ír a hazai aranytermő tökékről. S még példákat is idéz, kik ily aranyat nemcsak láttak, hanem mint afféle ritkaságot házaikban őrizik. A híres Hannemann is figyelmére méltatja irataiban.

A már említett Franckenstein és Sachsus állítják, hogy Procopius Bonanusnak, a magyarországi bányák kamarális főorvosának nagy gyűjteménye volt ily aranyokból s ezeket rendbe szedve, több mint 200 reze metszett táblával illusztrálta «De admirandis Hungarie rebus» című, de elveszett munkájában. Köleseri maga mondja, több ízben látott apró arany morzsától fénylő gerezdeket; így többek közt 1701. gróf Bánffy György gubernátornál olyan fűrt volt kezében, melynek szemere az aranymorzsák csepp módjára valának lerakodva, továbbá Bábolnán a Nalaezi-család szőlőjében talált gerezden, a szemhéjon át a magvak valóságos aranyképen tündököltek.

Koruknak e tanult férfiak, mint főbb már említettük, a divatozó alkímia vezette terv-utrá, midőn azt hitték, hogy a föld gyomrában található aranyrészeknek a nedvességgel együtt a tökébe felszívárognak, a nap sugarai melegének csodálatos hozzájárulása s megmagyarázhatatlan közremunkálása mellett megszáradnak. E nézet ellen először is Eperjesnek tudós fizikusa s ügyes kemikusa, Raymann Ádám szállt síkra s az egész aranytermő históriát a képzelődés szülötének deklarálta s a szemeken látszó szemecskéket a szőlőből kiszivárgott, megsűrűdött nedvességnek állította, mint ez a gyümölcstermő fánál is tapasztalható, mit a magyar ember «macskaméz»-nek szokott nevezni.

A haza határain túl is nagyon elterjedt balvélemény eloszlátására sokat tett a Londonban előfordult eset. Ott a király főorvosának, Mead Rikhárdnak könyvtára elérveztetvén, egy gazdag angol lord drága pénzen megvett egy hazánkából odakerültnek állított s már egészen megtöpött szőlőfűrtöt, a melyen aransyárga

morzsák is találtak. Így azután eljutott Moris Mihálynak, a kemia professzorának laboratóriumába, hogy vizsgálja meg, mi igaz a dologban. A professor ur tanítványai jelenlétében fogott munkához s mondott ítéletet, a néhány kölesnagyságu szemecst feltüntető fűrtől, — a mely a tudós professor vegyész-könyhájának torturája alatt — egészen hamuvá lett.

Az angol kemikusnak vizsgálata bennünket még annyiban is érdekelt, hogy azon jelen volt a tudományos kiképzetése végett Londonban időző Weszprémi István is, ki később Debreczen városának oly nagy híri orvosa lett. A ki, midőn a professor urnak hazáját sértő kifejezései után annak védelmére felszólt, hogy a szőlőn termő arany-mesét nemcsak hazai, hanem még számos külföldi tudósok is osztották, a közbeszólt felbeszakitván, röviden annyit mondott: «Vagynak jól tudom, olyatén sok Mese-Históriák széllyel az Iróknál, a melyek minden előrelvő illendő próba megvizsgálás nélkül, hirtelenkedésből és több efféle hasonló okokból balgatagul papírosra letétettek. Hord előmben, ha tetszik, minden te Magyar szőlőből növevényes képzelt aranyidat és én azontul azokat, ime a mint most látjátok, mindjárt mind füstbe bocátom és hamuvá tésem szemetek láttára.» (Weszprémi saját szavai. Magyarországi 6 különös Elmékedések. Pozsony, 1795.)

Mikor azután a derek Weszprémi visszerült hazájába, bizonyosan meg a londoni kereső lezce behatása alatt, ő maga is irt e tárgyáról. Dolgozatát felküldte Bécsbe, hol annak latin nyelvzetet lefordítva, ki is adták 1773-ban a «Winerische Anzeigen von gelehrten Sachen» cz. folyóiratban.

Azonban még most is akadtak a régi tévedésnek védői. Midőn Weszprémi cikke a bécsi folyóiratban megjelent, a haza nevében megtámadta Perlicz Dániel, Nőgrádmegyének öreg fizikusa, ugyanabban a folyóiratban s még abban az esztendőben. Ugy jártunk, mondja Weszprémi, a mi aranyunkkal, mint Horstius Jakab a sziléziai gyermek aranyfogával, a ki azt többé magával a természet csodájának állította s egész könyvet irt róla, mignem a csalást Ingolstetter János kiderítette.

Azokat az arany szőlő-kacskokat is tisztába hozta az idő. Nem voltak egyebek, mint őseinknél divott ékességek, melyeket boglárókra, pártákra, fegyverekre s több effélére alkalmazták.

Eddig a tokaji aranytermő fűrtök meséje. A kor alkímiaira hajlandó tulajdonsága mellett talán része volt még abban a tokaji bor világra szóló hírenek is, miután sokan annak jóságát a termőföldjében rejlő különféle érzeknek, különösen pedig aranynak valának hajlandók be tudni.

JOLÁN.

ANGOL REGÉNY.

Irta BLACK WILLIAM.

MÁSODIK FEJEZET.

Távol utra kelnek!

Másnap reggel első dolga volt Jolánt eltávolítani Londonból s elhítni vele, hogy ezt legfőképp saját maga kedvéért teszi. Száz okot tudott felhozni; hogy a parlamentben semmi sem tartja őt; hogy a falusi lég mindkettejöknek jobb a városnál, hogy ő is szomjazza már a hegyi levegőt, stb. Jolánnak épen nem volt kedve odahagyni London, egész szenvedélyvel csungott a gondolaton, hogy apját a parlamenthez, önmagát pedig apjához kösse. Átlátta, hogy apjának, mint képviselőnek, örökös távolléte a parlamenttől, végre is kellemetlenséget idézhet elő rá nézve. Küldői rossz néven fogják venni, hogy mindig csak a leányát sétáltatja. Az ország-nak is szüksége van rá, Jolán meg volt róla győződve, hogy sohasem volt az országnak nagyobb szüksége apja részvételére a közügyekben, mint épen most. De mindezt hiába beszélte, Winterbourne ur hajthatatlan volt.

S mikor csakugyan odahagyták a várost, még az nap — s a vasuton ültek és kirobtak a pályaudvarból: apja arca egyszerre úgy felvidult s egész valója úgy megváltozott, hogy Jolán csak örülni tudott neki s egyszerre megnyugodott benne, hogy elutaztak.

— Jolán, — szólt Winterbourne, — az éjjel beszéltem Shortland barátommal is — s mondtam neki, hogy azon gondolkodom, ne hagyjam e oda Slagpoolt s az egész képviselőiséget — s elmentek veled messze, messze, más világrészre.

— Oh papa, hogy gondolsz ilyesmit. Előbb-utóbb megúnná a télenséget; az ember a szórakozást is megunja. Örökké csak nem utazhatunk. S akkor aztán tengerre lennénk és nem tudnánk tőlem szabadulni.

— Ki tudja? Történhet is valami velünk, egyikkel kettőnk közül. — Igaz ni — nem gondoltál soha a férjhez menetre?

— Dehogynem! Százszor is. De felre ne érts, — mindig azt gondoltam, hogy nem megyek férjhez, soha!

— Hogy is ne! Előbb-utóbb férjhez kell menned.

— Igen, ha te eltaszitsz magadtól!

— En, eltaszítalak?

— Igen. Madame is azt mondta az intézetben: «miss, ha atya ura uja meg talál házadni — a mi valószínű — akkor jobb lesz kedvednek, ha szintén férjhez megy.»

— A madame okosabban tette volna, ha nem törődik olyasmival, amit nem bíztak rá. Hogy én uja megházasodjam, az nem valószínű. Biztosítalak, hogy nem fogok megházasodni. Erre hát ne is gondolj. De a mi téged illet, szeretném egészen rendezni sorsodat, jövedet.

— Mert aggódol az én jövőmön, mikor nekem a jelen oly kedves s én nem kívánok egyebet, mint örökre veled, melletted maradni.

— De én nem elhetek örökké. Szeretném tudni, mi lesz akkor belőled?

— Várok, míg egyszer azt mondod: Jolán, te már terem meg vagy, menekülni akarok tőled, férjhez akarok adni. Akkor én azt felelem: Hát valaszsz számomra férjet, csak annyit kötök ki, hogy ne mindig kutyákról és lovakról beszéljen, legyen a parlamentben, és pedig azon az oldalon, melyen te vagy. Három főtétel, gondolom nem túlságos. Egyebet nem kívánok.

— Helyes. De tudod-e, te még nem is sejtet, miért vislek én téged most Otlandba?

— Gondolom, csak túlságos jószágod sugallatából, hogy talun legyek.

— Nem találd el. Hátha megkérném Graham ezredesét, hogy vigyen magával téged is Szeuzbe és Ardenbe?

— Jolán ijedten összeresztet.

— Nélküled? Oly hosszú utra, merő idegenekkel, hogyan menjek egyedül?

— Én is veletek mennék.

— Van-e arra idő?

— Hogyne. A parlamentben most semmi érdekes; s a budgetét visszajövünk. Tudod-e, hogy meg vagyok győződve, hogy minden angol képviselőnek s államférfinak kötelessége ismerni Gibraltárt és Máltát, birodalmunk e fontos pontjait, megvizsgálni a suezai csatornát s a Kelet-Indiába vezető utat. Azt hiszem, ezt meg kellene követelni minden képviselőtől s nem engedni, hogy a parlamentbe lépjen, míg ezt az utat meg nem tette — és a ki a maga költségén meg nem teheti, azzal közöltségen kellene megtétetni.

— Oh, ha e szerint mulhatlanul szükséges, — szólt Jolán, oly hamiskás mosolylyal, mintha komolyan venné apja beszédét.

— Mondtam neked, hogy mulhatatlan.

— Jó, úgy belenyugszom.

Mikor aztán Otlandba érkeztek, Grahamék voltak a legelsőek, a kiket meglátogattak. Graham ezredes, egy kerti széken hátradőlve, újságot olvasott, míg neje a zöld gyepon hindu dajkáival játszadozott s járnai próbáló, de mind-egyre a fűbe letotyanó kis gyermekében gyönyörködött. Csinos, igen élénk, rendkívül nyájas és kedves, kissé tetszelgő, bár nem épen kaczer nő volt, ki nagyon sokat adott öltözkésre, haja fodrozatára, s kitűnő szivességgel, sőt valódi előszeretettel viseltetett Jolán iránt. Nagy örömmel fogadta az ajánlatot, hogy tervezett kirándulásukban — a Földközi-tengerre — Winterbourne-ék is szeretnének részt venni. Az ezredes, a ki különben igen egykedvű, föl sem vevő s közönyös embernek látszott, szintén kapott a gondolaton.

— Ha így van, — mondá nejének, — tudod-e Polly, hogy nevetésges volna, ha beérnők azzal, hogy épen csak elhajózzunk Gibraltár és Malta mellett s megnézzük Szeuzt vagy Adent. Emlékszel-e, mikor utóbb Peshawurból voltunk,

a fiatal Izmat effendi, kinek némi szolgálatot tettem, felajánlta egy szép kirándulásra, fel a Niluson, az apja dahabját, vagy jobban mondva egyet a sok közül, mivel az apja, tudod, merhadzi kormányzó vagy olyasmi. Most tehát azt igénybe fogjuk venni s megnézzük a Felső-Nilust is. Az évszak épen kedvező, ez az egyetlen, melyben a Nilus tűrhető. Mit mond hozzá, Winterbourne?

— Felséges lesz, igazán, előre örülök neki. Nemde Jolán?

— Te mindig örülsz, papa, ha minél messzebb megyünk Londontól.

Graham ezredes egészen magánkiült volt örömeiben. Megállapították, hogy a 17-én induló postagőzessel mennek. Elmondta Jolánnak, mennyi s milyen alsó és felső ruhát kell magokkal vinniük s mi minden készlettel kell az afrikai utra magokat ellátniuk.

Mikor aztán magok maradtak a férjével, elkezdte simogatni a mogorra öreget, és saját egyéni terveire vitte a beszédet.

— Nekem ez a Winterbourne Jolán óráról-órára jobban tetszik, igazán végtelenül kedves gyermek. S gondolom gazdag is?

— Az apja, mondják, nagyon jól áll, meg lehetesen megszédte magát a gépgyárból.

— De most már felhagyott az üzlettel, nemde?

— Fel, tőkéiből él.

— Különbö a gépek, az nagyon tisztességes dolog, azt hiszem, uri embernek sem lehet kifogása ellene.

— Nekem legalább nem volna, — mondá az ezredes, — hozna csak 15 vagy 20,000 font jövedelmet.

— Igaz, kedves Jim, mit mondasz hozzá, ha fivéremet, Archie-t is meghívnám, hogy velünk utazzék?

— Nem bánom, ha megfizeti a hajó-jegyet Szeuzig és vissza.

— Hogyne fizetné. Hiszen papa sem lesz talán oly fősvény ezuttal, mint rendesen.

Ebben meggyeztek s Grahamné még az nap irt fivérének, Leslie Archie-nak, a kit apja, Lynn lord után rendesen Lynn-i urinak neveztek, hogy tartson velök. Lévelében csak egy odavetöleg említette, hogy «Winterbourne képviselő, férjem jó barátja is részt vesz az utazásban, leányával Jolánnal, a ki igazán kedves egy teremts, ámbár még csak gyermek.» — Archie válaszában elfogadta a meghívást, készséggel nyilatkozott saját hajójegye kifizetésére, s azt ígérte, hogy ott lesz 17-én a vasutnál, mely őket a postahajóhoz viszi.

De a ki 17-én a vasuti indulásnál nem volt jelen — az Archie volt, a lynni urfi. Nővére nem győzte eléggé szidni, mily rest, mily pontatlan; talán megfellebbezett az egész utazásról; míg az ezredes legkevésbé sem látszott fölvenni a dolgot s közönyösen fogadta sógora hiányát.

A liverpooli hajó-állomáson voltak, honnan a kis helyi gőzös a nagy postagőzökre vont őket szállítandó. Archie sehol. Winterbourne ur a podgyászszal volt kinn elfoglalva, mikor a váróterembe, a hol Jolán egy csomó utrakészülő s hozzátartozóikait idáig kísérő utas és sokaság között Grahamékkal együtt állt, egy szegényesen, de tisztességesen, grászba öltözött nő lépett be, karján kis kosárával, halvány arccal s kisirt szemekkel és kémlőleg körülhordozva tekintetét, de csakis a nőkn, kevés gondolkodás után egyenesen Jolánnak tartott.

— Kiszasszony, bocsánat, — kezdé, de nem folytathatta tovább, annyira remegett.

Jolán ránézett — s azt vélve, hogy talán részeg vagy örült — ijedten fordult el tőle.

— Kiszasszony, bocsánat, — kezdé újra s föltúrta kosarát, mely tele volt virággal.

— Köszönöm, nem veszek, — szólt Jolán ijedten, de udvariasan. A szegény nő szemében valami oly sürgetőleg eső kifejezés volt, a mi lebilincselte.

— Tovább szándékozunk Gibraltárnál, miss?

— Igen, úgy hiszem, — felelt Jolán.

A nő szeméből könyök omlottak. Ajkai remegtek s egy pár percig nem bírt szólni. Azután —

— Oh kérem, miss, ha szíves volna, Gibraltáron túl két napi járóval, e virágokat a tengerbe szórni? Kis lányomat ott tettem ki a tengerbe...

— Érttem, szegény asszony, — mondá Jolán.

lán. — Adja csak, megteszem, bizonyos lehet benne, hogy megteszem.

— Oh köszönöm, miss, az isten áldja meg érte! S azzal sietve távozott. E perczen lépett be Winterbourne ur s kérdezte mi történt. Jólán egy pár szóval megmagyarázta s a nő után sietett és utolért.

— Hogy hívták kis lányát?

— Jankának; még nem volt három éves — most tiz lenne. — Ne felejtse el, miss; két napi járó Gibraltáron túl.

E közben a váróterembeli tömeg kezdett két részre válni: azokra, a kik a hajóra szállandók, s azokra, a kik visszatérndők voltak. De Archie csak nem mutatkozott s nővére perczről-perczre jobban boszankodott miatta.

— Oh a rest! a könnyelmű! Ezuttal megfogja banni, mert nem tudja mit szalasztott el! — Gondoltam, hogy így eserbe fog hagyni! Magát csalta meg, azt mondhatom. S ön nem is boszankodik, uram? fejezé be, férjéhez fordulva.

— Legkevesebb se.

— Lám, pedig én csak az ő kedvéért hagytam otthon a kisit, mert tudom, hogy ha az csak egyszer elvakkantja magát, Archie mindjárt azt mondja: egész éjjel nem alhatott miatta. Gyermekeket nem látni négy hónapig! ekkora áldozatot hoztam érte — s ő nem jó el!

— Kedvesem, — mondá férje közönyösen, — a mi azt illeti, gyermekeknek mindig jobb a szárazon, mint hajón. Ebben megnyughatok.

Hát a mint a helyi gőzshöz közelítek, kit látnak a fedélzetén? — Testestől-lelkestől Leslie Archie-t, a lynni urfit, egy 24—25 év körüli, értelmes és csinos arcu, nagyon előkelő külsejű fiatal dandyt, a ki néhány fiatal tiszt társaságában nevetkezve várja őket. Graham ezredes pillantotta meg először s mutatta a feleségének. Ez aztán neki esett fivérének s mikor jól összeköltötte, elkezdte szidni, hogy mekkora nyugtalanságot s milyen boszúságot okozott neki. Aztán bemutatatta Winterbourne urnak: — mr. Leslie, Master of Lynn (a lynni urfi), és Jólánát: — Archie, a testvérem s mindjárt meg volt az ismeretség s el volt felede minden boszúság és nyugtalanság.

A part körüljáról egy csomó ember nézte, a mint a helyi gőz a tengerre indult, hogy utasait a nagy postahajóhoz vigye. A helyi gőz a folyó torkolatán sietett lefelé, nem sokára a sik tengerre ért s ott a nagy hajóra kitette őket. Volt aztán itt zaj és összevisszaság, mint tengeri utra induláskor mindig szokott lenni. Egyik a podgyása átszállításával vesződött, másik a kabinját kereste; harmadik a közös szalonban vagy a fedélzetén igyekezett elhelyezkedni. Sokan még egész a fedélzetig elkísérő kedveseiktől búcsuztak s adták utolsó rendelkezéseiket vagy üzeneteiket az otthon maradtoknak.

Valamennyi közt talán egy sem volt oly nyugtalan és türelmetlen mint Winterbourne. Mit akar ez a kapitány, hogy még sem indulnak, holott a kitűzött óra rég elmúlt már? Mi dolog az, hogy egy órát kitűznek az indulásra s másik is ott éri őket? Várnak még valakit? Egy asszonyt, a ki lekészt a vonatról. Mért kéklik le a vonatról? S hol van az megírva, hogy a ki lekészik, azt még várni kelljen? — Így zsörtölődött a Jólán a hajó s újra meg újra lement: megnézni, a kabinokban van-e már minden podgyásuk? s fel ismét a fedélzetre, hogy hát még sem indulnak? mintha attól félt volna, hogy az utolsó perczen történik valami, a mi megghiúsíthatná elutazásukat.

De nem történt semmi. Végre a hajó lassan, észrevétlenül megindult. A part csendesen el kezdett maradozni. S Winterbourne urat

mintha egyszerre kicsérlelték volna. Arca felvidult, szeme ragyogott, zsörtölődéssel egyszerre nyájassá, haragosból elméssé, tréfálózóvá vált. Jólán bámulva, de örömmel nézte az apján oly rögtönösen végre ment változást.

Most ott ültek az ebédlő-teremben, külön kis asztal mellett. Az asztalfőn Graham ezredsné; egyik oldalon Winterbourne ur és leánya, szembe velök az ezredes és Archie. Grahamné oly kedves és vidám volt mint mindig; csupa szíveség és szeretet Jólán iránt. Apja is folyvást vele foglalkozott; kérte a szép asszonyt, ne hagyja fősvénykedni leányát, a hol majd kiszállnak, vásároltasson vele mindent: csipkéket, csecebecségeket, ekszereket. Leslie Archie is udvarias, nyílt kedélyű, kellemes ember volt, könnyed magaviseletével mindenkit megnyerő s Jólán iránt az első percztől érdeklődni látszó. Jólán úgy érezhette magát, mint a ki egész kis körök középpontja s mindnyájok szemefénye. De nem az a leány volt, a ki magát elkenyeytetni vagy éppen elkapatni engedje.

Este felé elcsöndesedtek. Szép tiszta éj borult a tengerre. Távol nyugaton szürke csik jelölte az alkony búcsúzó fényét. Jólán elmerengett az elmosódó távoli hazán s azokon a millió szíveken, melyek ott visszamaradtak, a szegény anyán, ki virágokat küldt tőle gyermeke oceánai sírjára, kinek nevét sem tudja, kivel talán soha sem fog találkozni többé; de a ki fontos szerepet játszik életében, mert általa jött először

tek. A munkabérek összege ez évben 265 millió frankot tett.

* Goethéről érdekes adomát beszélnek el újabban. Egykor lepecsételt csomagot küldött Vieweg könyvkereskedőhöz Berlinbe s mellette ez iratot: »Ha Vieweg ur a mellékelt kéziratót nem akar ketszáz Friedrichsd'or tiszteletdíjat fizetni, szíveskedjék a csomagot felbontatlanul visszaküldeni.« A könyvárus pár napig habozott, végre felyitotta a csomagot, s abban a »Hermann és Dorottya« kéziratót kapta, melynek kiadásával jelentékeny üzletet csinált. Ezzel szemben felemlítjük, hogy Schiller, ki a katonai intézet növendékei közé lépve is oly szegény volt, hogy összes készpénze csak negyvenhárom krajczárra rugott, néhány héttel halála előtt fát és bort rendelvén, a bor árával kénytelen volt adós maradni.

* Óriási őskori temetőt fedeztek föl az Egyesült-államokban Missouri és Hart folyók egyesüléséhez közel a sziklákban. Némely sír több száz láb hosszú, telve állatok és emberek csontjaival s azonkívül kőből és ismeretlen könnyű anyagból készült edényekkel. Valószínű, hogy itt valamely nagy csatában elhunyt embereket temettek el. Néhány mérföldnyire van még egy hasonló temető. Ez emberi csontok feltűnően nagy emberekre vallanak. Az indiánok ez óriásokról nem tudnak semmit s csak azt mondják, hogy már a veres emberek előtt ott voltak.

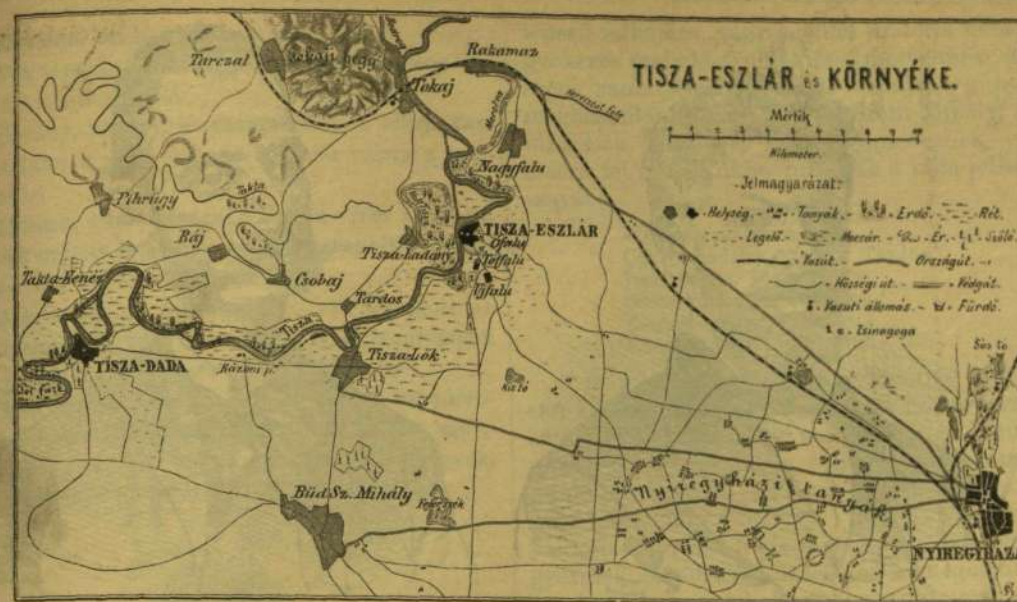
* Az angol »nemzeti egészségügyi társulat«, különösen a betegápolók és orvosok számára, a ragályos betegségek ellen külön intézetet alkalmaz, hogy a ragályt a kórházból tovább ne vigyék. Az intézet makintoshból áll, belül és kívül vízmentes bevonattal s úgy szabva, hogy az illető embert teljesen befodja: ugyan ily anyagból készült kalap védi a fejet, csak az arc és kezek szabadok. Ez öltözetet a rendes ruházat fölé veszik s ha a beteg szobából kijönnek, a rendes ruházatot nem szükség váltóztatni. A külön öltözetet elegendő minden nap a dezinficiáló vegyülekkel megmosni. Ily módon lehetetlen a ragályos anyagot a ruhák által a házakban vagy kocsikban terjeszteni. Más mentő eszköz még: egyszerű, két vékony hálózatból készült lélekző eszköz, mely hálózatok közé antiszeptikus gypot tétetik, s melyet spárgával a száj és orr elé alkalmaznak. A lélegzést ez legkevesebb sem akadályozza. Használat után a hálózátokat, melyek mosó szövetből készültek, kimosás, s a gypotot eldobják.

Stefánia főhercegnő kutyái. Rudolftörökrök neje születésnapjára ajándékul nemrég egy rendkívül szép fekete spanyol pudlikutyt vásárolt. A kutya annyira megtetszett a főhercegnőnek, hogy most egy nőtényt is vásárolt hozzá, mely hasonló szép és a kereskedő Stuttgartból hozta el. E nőtény pudli, mely »Minka« névre hallgat, 1½ éves, egészen fekete, s igen barátságos állat. Ezüst nyakörvön s felirat van: »Kronprinzessin Erzherzogin Stephanie«. Mindkét kutya igen tanulékony s különösen a him már a kalapot is leveszi a fejről s a főhercegnő számára az újságot napoként az asztalra teszi.

* A föld népessége. A legújabb adatok szerint az öt világrészek kerekében lakosok száma van: Ázsiában 44.500.000 négyzet kilométernyi területre esik 835.000.000. Európában 9.500.000 négyzet kilométerre 315.500.000, Amerikában 38.000.000 négyzet kilométerre 89.570.000 és Ausztráliában 9.000.000 négyzet kilométerre 4.031.000 lakos. E szerint Ázsiában, mely 1½-szer nagyobb Afrikánál, 4½-szer Európánál és ¼-részszer Amerikánál, lakik az emberiségnek nagyobb fele. Legnépesebb azonban a mi földrészünk, mert területe kétszer nagyobb mint Ausztrália és még is több lakosa van mint Afrikának, Amerikának és Ausztráliának együtt véve.

* Idegenek kiállítását nyitják meg szeptember 3-án Bostonban az Egyesült-államok és Anglia közt létrejött béke százados évfordulója alkalmából. Az amerikaiak maguk mit sem állítanak ki, de az idegen államokat mind felhívták. Legjobban képviselteti magát Olaszország, de a többi európai államok, valamint a keletázsiai tartományok is jól lesznek képviselve.

* Nagyszerű ipartelepek. Massachusetts államban 1958 gyar foglalkozik lábbeli-készítéssel, melyekben 215 millió frank tőke és 111,152 munkás van. E nagyszerű ipartelepekben a múlt évben 94 millió pár cipőt és 30 millió pár csizmát készítettek.

A NYIREGYHÁZAI TÁRGYALÁSRÓL.

A védők.

A nyiregyházi eset végtárgyalása nemcsak rejtélyessége, izgató jelenetei, társadalmi háttere miatt érdekes; idegesiklandozó voltát nagyban emelték a védők leleményes csatározásai is.

Elvonult előttünk a »Vasárnapi Ujság«-ban az egész pör, a vádlottak, az eljáró bíróság, egyenként ellépkedtek a fölzaklatott tiszaparti község lakosai, most még a védőket is bemutatjuk, mint kiegészítő részét a nagy drámának, mely ma már a vége felé hömpölyög a nélkül, hogy bonyodalmát egészen szétszedné a sok ügyes kéz, mely abban fáradozik.

Eötvös Károly a védelem vezetője. Ő intézi a védelem taktikáját, melynek minden részét előleges konferencián állapítják meg.

Nagy eszével és országság nevével is imponál a többieknek. Neki elég azt mondani egy tervbe vett lépésre, hogy »nem helyeslem« s társai indoklás nélkül is lemondanak arról. Nagy apparátussal, sok tanulmányokkal fogott védői szerepéhez. A dadai hulláról irt memorandum nagy szenzációt tett annak idején jogászörökben, kivált orvosi része miatt. Meglehet, hogy orvosi körökben a jogi részét bámulták jobban.

Az egész ügyben ő csak a hullaszatásra fektetett súlyt s csupán ezt tanulmányozta, azon szempontból indulván ki: »ha ez nem igaz, semmi sem igaz; ha pedig ez igaz, minden igaz.«

Magá beszél, hogy mikor a memorandum megírásához fogott, vakon indult el két föltevésből, ki nem zárva a lehetőségét sem az usztatásnak.

— S csak mikor belemélyedtem, — mondja, — latolgatva a körülményeket, nyomról-nyomra haladva hideg, bonczoló logikával a vád vékonyan jelzett szálain, akkor munkaközben jöttem rá egész bizonyossággal, hogy a hullaszatás nem igaz.

Matej vallomása és Smilovics levele azonban őt is mehökkentette.

— No Károly, — mondják neki a barátjai tréfálózva, — mit szólasz ahhoz, hogy most ez a rusznjak paraszt azt bizonyítja, hogy a híres memorandumod nem ér semmit!

Eötvös ironikusan mosolyog ilyenkor. Ezt a mosolyát látjuk igen gyakran a tárgyalási teremben is — rendesen a nehéz pillanatokban. Mert ha jó szél fúj a védelemre, akkor komor méltósággal ül az arczán s szurós kékes szeméit meglegedetten hunyja le.

Olyan mint a kitanult játékos, hogy el ne árulja a játékat, vidám arczokat vág a rossz kártyához, s epésen, nyugtalan a jó szerencséhez.

Ritkán ideges. Mint minden született szó-

nok, tud uralkodni arczzaim fölött. Nagy, kopasz homlokára egy pillanat alatt ül ki harag, szemében tűz csillan meg, hangja viharra növekszik — mihelyt úgy kívánja a taktika.

Minden apró körülményt úgy tud kizsákmányolni, úgy tud elhelyezni a pörben, mint

EÖTVÖS KÁROLY.

az ügyes massamód egy-egy másit, hogy hol mikép csinálhat nagyobb effektust.

Ilyen griffje volt a Péczely-féle leleplezés, a mit Szeiffertől kért el, mint jól használható anyagot, s egy csattanós napot csinált vele a védelemnek.

A tárgyalásokon uralkodó hangnak és modornak Eötvös a megteremtője. A borsot es paprikát ő kezdte a kellőnél nagyobb mértékben vegyíteni. De a közönség — bár szeret ellene panaszkodni, ha hallatszanak is szemrehányó hangok, hogy jobb lett volna bele nem ártania magát ebbe az ügybe, használna erejét inkább a parlamentben, — mégis őt hallgatja legfigyelmesebben.

Ha fölkel s kezeit szokás szerint mellén összeteszi, egyszerre mindenki elhallgat a teremben, ha pedig hátracsapja az egyik kezét s mellét kissé kidülesztli (a mi annak a jele, hogy pathosznak akar beszélni), akkor halálos csend támad. Csend, a melyet többnyire a visszatérés moraja szakít meg.

S mert a közönség gyakorta lepiszergi túlzásait, ő is ellenséges szemmel nézi a közönséget. Ritka nap, hogy az elnököt föl ne kérné a hallgatóság megfigyelésére.

Erre a folytonos surlódására a közvéle-

ménnyel, azt jegyezte meg valaki nemrég, hogy nem teszi jól, a ki annak a fának az ágait nyesegeti, a melynek az árnyékában pihen.

Ha Eötvös a védelem Deák Ferencze, Friedmann Bernát az Irányi Dániel.

A hogy ez minden országgyűlés elején egy-egy felszólalást intéz a fekete-sárga zászló ellen, Friedmann mindennap Bary eltávolítására kérte a törvényszéket. De hasztalanul. Barynak is ép úgy, mint a fekete-sárga zászlónak, nem árt semmi.

Friedmann ismert nevű pesti ügyvéd: eleven eszű apró emberke, ki említett speciálitásban kívül még kivált ügyes, furfangos kereszt-kérdéseiben tűnik ki.

Még fiatal ember, de már ész. Keleties vágásu szemei azonban oly elevenek, mint egy gyermeké. Distingvált hangon, kellemes gesztusokkal beszél. A védelemben az időközben visszalépett Horánszkyt pótolja. Higgadt, szelíd, mérlegelő és főleg mérsékelt.

A túlzásokra hajlandó Eötvöst nem egyszer csitítja ő maga is:

— Ugyan kérlek, ne légy olyan nagy zsidó!

A legszeretettelőbb alak a martialis kinézésű, magas, vállas termetű Funták Sándor.

Őt a Karagorgyevics-pör tette nevezetessé. Ennek a hibéből szűrődik auctoritása. Ez a pör tart neki megleget telen, árnyékot nyáron.

Csak hogy egy hibája mégis van ennek a pörnek, hogy nem tud beszélni és minduntalan nem szólal fel Funták helyett.

Mert maga Funták sokkal lomabb már, hogy sem beszéljen. Ott ül zordon ráncokkal a homlokán s naiv kedves mosolylyal ajkai körül a széken, gondolatokba mélyedve, hallgatógon napokig. Olajbarna arczán végig csurog az izzadság, egész valóján látszik a rettenetes kinszenvedés a hőség miatt és a véghetetlen unalom.

— Mért nem kérdezel már te is valamit Sándor bácsi a tanuktól? faggatják védőtársai.

Funták felocsudik merengéséből s kelleetlenül mondja:

— Nem vagyok kíváncsi, fiacskám!

S újra mely hallgatásba merül. Ha már úgy kezdjük jellemezni — ő a védelem Beöthy Aldzsija.

Minden tréfára kész, de a komolykodástól rendesen visszahúzza magát. Minden dologra egy adomát mond.

Szerepe az a védelemben, a mi a dinaszták közt szokott lenni a kisebbik ágé. Ellenzéket csinál. Talán a védők magok határozták el úgy, belátván, hogy egy népszerű emberre szükségük lehet egyszer-mászor, a kinek szívesebben elnéznek egyet-mást s a ki könnyebben visz ki némely dolgot. Mesterségesen elhíresztelték Funtákról, hogy titokban antisemita.

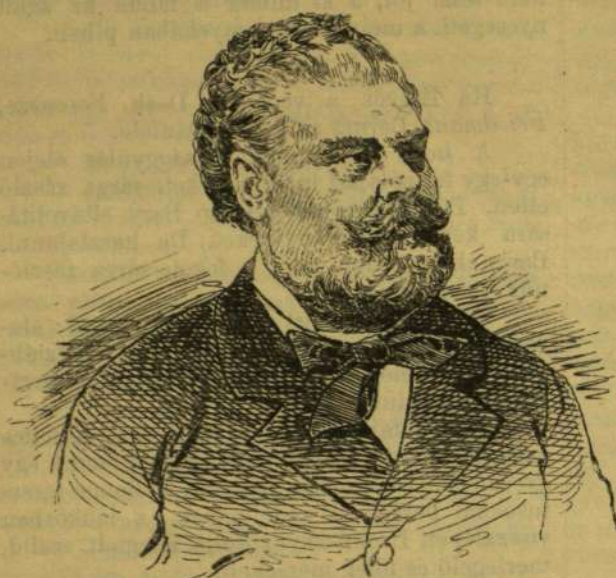
Ugy is viseli magát. Ha nagyon sakteres tónusban beszélnek a társak, olyan savanyu fintorokat vág, hogy a közönség szeretné megélni a grimace-ait, ha pedig valami kellemtelenség esik a védőkön, olyan édesdeden mosolyog, mintha paradicsomi hurik csiklandoznák a talpait.

Pompásan adja szerepét. Ő az egyedül, a ki néha elvetődik a gentry közé is, hol nagyon kedvelté tette egy hirtelen elterjedt adomája. — Nos, mit tart ügyvéd ur a pörrel? — kérdezték.

— Ezt a hullacsempészetet komolyan tartom magam is. Mert az ellen az én vérem is föllázad, hogy az anyának oda adjunk egy holttestet: »Ime, ez a te leányod.« Ha az anya nem akarja — vége van. A hullára tehát magam is azt mondom, hogy nem az Eszteré.

— De hát a ruha, ügyvéd ur, a ruha... mert a ruha meg az Eszteré, ez egyszer bizonyos.

— Persze, hogy persze, — mondja Funták orrát vakarva, — ezzel a ruhával úgy vagyunk, mint a cigány volt, ki almat ment lopni egy kertbe, és zsákok is vitt magával. A kertben ott éri a gazda s rávill: »Hát te mit keresel

Funták Sándor.

Friedmann Bernát.

Székely Miksa.

itt? — «Sétálni jöttem, kérem alássan» — feleli bátran a cigány. «De hát akkor minek hoztad magaddal a zsákot?» süti rá a tulajdonos. A cigány zavarba jön s megrökönyödve hebegi: «Az isten verje meg ezt a zsákot, ha nem hozom, most becsületes ember lehetnék». Hát persze, hogy az a ruha... az a ruha... Funtákot ez az anekdota mentette meg a népszerűtlenségtől. Neki különben is nagy szerencséje van. Az egyetlen keresztkérdése Móriczhoz, hogy az Eszter vére ivben szökött-e fel vagy csak lefolyt csendesen, végigkísért az egész pörön, folytonos frissességben tartva bölcsességének e nevezetes gyümölcsét, míg a többiek tömörkednek már csak a stenografiai jegyzetek őrzik.

A védők karában nem utolsó, talentumra, Heuman Ignác, nyíregyházi fiatal ügyvéd, ki eleitől fogva (talán kissé nagyon is) érdeklődött az eszlári eset iránt.

Az ügy minden szálát ő tudja legjobban, minden tanut ismer, mindenről tudja még azt is, körülbelül mit fog vallani. A védelemnek ő a leghasznosabb tagja. A külső láthatatlan részét viszi. Azonfölül adatokat, anyagot, magyarázatokat szolgáltat a többi védőknek.

Heumann értelmes ember, s valamennyiök között a legraktikusabb ügyvéd.

Ötletei vannak és nagy felforgatás. Ezekkel gyakran képes elfordítani a veszedelmet vagy pedig — a szerint, a mi a legszükségesebb — új homályt borítani a kedvezőtlenül bontakozó fordulatokra.

Mikor a vallomását visszavont Smilovics kihallgatása volt, már-már bizonyossá kezdett válni, hogy a hullausztatás Matej által elmondott története tény, mert két ember egyforma rúcsát nem gondolhat ki... s lehetetlen.

Kérdezik, ha ismerték-e egymást befogatásuk előtt? Nem. Megnézik a jegyzőkönyveket, voltak-e valamikor szembesítve együtt a vallomás előtt? Nem! Miképp keletkezhettek volna tehát két ember agyvelejében egy mese... s pedig milyen komplikált mese?

* Funtákról még a következő adalékokat veszünk egyik ifjankori író ismerőjétől:

Funták Sándor, Vukovits igazságügyminiszter titkára, vagy fogalmazója volt 1849-ben. Világostól a fegyverletétel alkalmával miniszterével együtt menekült el. Vukovitsot aztán Rudnay Sándor, mint hajdúját ültette kocsiá bakjára, s úgy vitte ki a külföldre, Sándor pedig, már t. i. Funták, itt maradt és forgatta a tollat a Szilágyi Ferencz hírlapjában. Sikei nagy meglepetésére, a ki a publicistát csodálta benne. Gyakran az utazásalappal olvasta fel nagy hangon Funták cikkeit, a mit Sikeitől senki sem vett rossz nevet: hisz tőle ered az a halhatatlan mondas: «Csak elvein maradjanak fenn, ha elbukik is a haza!» Funtákot azonban inkább jó fiúnak, mint publicistának tartották. Némű híre mint ügyvéd is, kedélyessége által vergődött. Valami Kiss Gyurka nevé utonállót védelmezett egyszer, a kibe bele diktálta, hogy ha őszintén megvall mindent, a törvényszék annál könyvebben foglalkozhat. A fiu megfogadta a szép szót s aznap, mikor a törvényszék halálra ítélte. Midőn a halálra ítéletet előtte fejezte ki, gyanakodva tekintette Funták, mint védőgyűvéde felé és szerényhőlyag monda: «Most szólnék kend máni Pupák!» Így csinálta Kiss Gyurka neki az utat a Karagorgyevics-perhez.

A védők megsemmisülve, lesújtva ülték székeiken. Mindennek vége! Ekkor — midőn már senki sem reméltett köztük — hirtelen feláll Heuman s kérde Smilovictól:

— Emlékezzek csak vissza, önnek bizonyosan emlékeznie kell: nem volt ön valaha úgy szembesítve Matejjel, hogy arról nem vett fel a bíróság jegyzőkönyvet?

Smilovics gondolkozott és természetesen visszaemlékezett ilyen szembesítésre.

A rést, melyen át világosság kezdett áradni a pörre, így tömte be újra Heumannnak egy ötlete.

Mondtam föntebb, hogy egyedül Funták nem vesztette el népszerűségét. Nem volt igazam. Székely sem vesztette el — mert nem volt neki.

Mint ismeretlen fiatal embert ismertük. Született Nyíregyházán, s ez az oka, hogy a pörben szerepel. És pedig nem régen született — ez az oka, hogy őt hagyjuk a legutolsónak.

A védők őt irigylük a legjobban, mert egy nagy lap azt írta róla, hogy «rokonszenves arca» van.

Heumann Ignác.

De ez az állítás csak addig tarthatta fenn magát, míg az arcképe megjelent.

Ehhez az arcképhez még csak azt jegyezzük hozzá, hogy nyurga, sovány alak, hosszukás nyomott arc, nagy lapátfogás és «tekintetes» orr, az hogy ezen a vidéken mondják minden tárgyra, a mi impozáns.

Székely Miksa maga is csodálkozik rajta, hogy egyszerre híres embernek találja magát, a kinek a köhögését is lestenografirozzák.

Eleget vigasztalja Eötvös:

— No ne búsulj semmit: nem olyan nehéz az, nagygnak lenni. Nekem csak olyan a nagyság mint a furdókád. Ha nem vagyok benne, bele kívánczok; ha benne vagyok, kikívánczok belőle.

Székely benne van ez egyszer a kádban, hanem nem igen kívánczok ki. Kérdés azonban, benne maradhat-e. Hátha kiöntik, mint a gyereket a furdóból? A tartandó védbeszédétől függ. Félelmek között készül rá.

A védbeszédekre nézve különben már megvan a sorrend.

Először úgy volt, hogy Eötvös beszél elsőnek, de ebbe bele nem nyugodtak, mert Eötvös beszéde után hátha nem hallgatja meg őket a közönség?

Akkor aztán úgy lett, hogy Eötvös szóljon utolsónak.

Erre is aggodalom támadt.

— De hát az Eötvös beszédét hallva rögtön elfelejtik a mienkét?

— Az bizony meglehet, — szól Székely vigasztalódva, s azóta nem trémázik többé olyan nagyon.

S ezzel bemutatott olvasóinknak a védelem öt férfiát.

Kiváló szerep jutott nekik, de háládatlan feladat.

Több gáncs, mint elismerés.

Jellemző és mulatságos volt, mikor a pör folyamán egy vádlott, az öreg Scharf, Eötvös védenecze, azt mondta:

— Jobb volna, ha magam védeném magamat.

— Hallottad Károly, — ingerlik Eötvöst, — nincs megelégedve veled... a védőjével.

— Nem csodálkozom rajta. Hiszen sokkal hasznosabb neki a — vádlója.

De ez csak tréfa. Igaz, hogy nem messze jár a valóságtól. Az eső sarat csinál, annyi bizonyos. Az eső ellen jó a parupli. De sarat csak mégis csinál — s az is belelép, a ki a paruplit fogja.

Vay Gyurka.

Kár volna Györgynek szólítani, ha a nagy Barczának nem derogál a «Dani», s a híres Recskynak a «Bandi» név, Vayt is megilleti a Gyurka czim. Mert bizony titulus az így kicsinyítve — ha olyan alakok viselik.

Vay Gyurka már nem csendbízós: lemult, vagy inkább leszakadt róla a megyei hivatal. Bolond világ ez nagyon! Okos ember fejébe nem férhet, hogy a tyukok egyik meg a rókát — s mégis ilyenformán veszi ki most magát ez a furcsa dolog.

A vármegye kényerét már rég hogy nem eszi s mégis most út ki rajta a csömör töle.

Rávallottak a vádlottak, hogy vizet itatott velök (pedig hát ezt rendeli az egészségügyi tanácsadó is), meg is tapogatta volna őket... de már ezt kerek tagadja, nem igaz belőle egy szó sem.

Tudományos csendbízós nem úgy csinálja az illetet, hogy ki lehessen sütni. Fusser munkát pedig Vay Gyurka nem végez. Mert eredeti működés ez: úgy van siker, ha nincs látzatja.

Tény is, hogy nem lehet kisütni az igazat. Tannu, vádlott, védő, vádló össze van bonyolódva, mint mikor az ördög összeönti estefelé a kölest és a mákot, úgy hogy nem lehet szétválogatni, melyik mi, mert nagyon sötét van. Kinek higgyen itt az ember?

Óriási kód ül az igazság házában. Maga az igazság sem találja magát otthon a fojtó levegőben.

S a mint kinyitják az ablakokat, hogy szellőssék, por és füst jön be a nyílásokon.

Ki tudja, mi lesz ennek a vége?

Vay Gyurka az utolsó volt a csendbízósok között, a ki kihallgatottak.

Sovány, vékony, hórihorgas alak, a kiben van még valami a gentryből, de van már valami a pandurból is.

Hosszu, vörös ábrázat, Minden vörös rajta, az arc, az orr, az óriási hajusz és a közepűt kiborított szakáll két oldalt lengő része.

Már hetek óta volt beidézve, ott ácsorgott az ambituson, nem tudván, melyik nap áll a sorompók elé — a mi igen bántotta a büszkeségét.

Megvetőleg nézte a fel s alá járkáló csendőröket, a kiknek dicséretére azt hozta fel Ráday multkor: «hogy azóta nagyban javultak a viszonyok, minden börtön tele van».

Vay György.

A csendbízós lenézi az új intézményt.

— Ezek is németek! — mondja keserű gunynyal.

Egyik volt pandurja is ott ácsorgott zsandáruhában; a szegény Vaynak majdnem könye csordult erre a szegényre:

— Látod, András, látod, — szóló sóhajva, — hogy mi lett a világból?

Hát bizony az lett, hogy vége a régi romantikus pandurvilágnak.

A nemes vármegyére olyan nagyon rákönyökölt az idő, hogy fojtogatta, ölte, hogy a csendbízósai intézményből is kiszorította a lélekzetet.

Ezek már a legutolsó példányok. De nem ám olyan rossz emberek, a milyeneknek a német újságírók befestik. Volt ám azokban szív is sokszor a kegyetlen taktika mellett.

Maga Vay Gyurka se rossz ember. Kék szeméből ki-kínéz lopva a szelidség és a kedély.

S ha néha bor mellett elmeséli egy-egy dologát a volt foglyaival, biz isten az tetszik ki a szavaiból, hogy üldözte a gazembereket, talán meg is dirigálta néha (nem tudom, nem állítom), de komolyan mondom, szerette is őket. Ragaszkodott hozzájuk.

S most, hogy bele nem folyik többé életük folyásába, szinte melankholikus, szomorú lett, mint az apa, a kitől elveszik a gyermekeit.

Innen van, hogy Vogel Anselmhez még mindig jogot formálván, szeretetteljesen tegette.

Nem is tudom, minek rontották meg a védők ezt a kevés örömet?

M—th K—n.

EGY NAP TISZA-ESZLÁRON.

Tisza-Eszlár, július 17.

A mint a nyíregyházi bokor-tanyákat elhagyjuk, s megittatunk a Földháznál, melynek talajba sülyedt födelére a gazda egy ugrással fenterembe, kinyújtott karral mutatja az Eszlárra vivő rövidebb utat; a mint hát mögött maradoznak az Alter és Altmann-féle kies tanyák, melyeknek csendes fészekhez hasonló zöld oázisan édes ábrándtal mereng el a szem, s távolban feltűnik kéken a tokaji hegy, most itt, majd amott kísértve hatalmas kupjával mint játékokat üző gyermek-óriás: egyszerre az eszlári határ szikes talajára gördül szeretünk, csipős eszt csap arcunkba a szél s az ég fázisa burkolózik felleg-köpenyébe. Itt-amott zúzó haju tót képeknek bújnak hideglelősen a megdőlő rendek mögé s göröngyöt dobál a libapásztor-lány szé-

ledező falkájára, vagy egyikét dudolja ama tősgyökeres szabólesi nótáknak, melyeknek sajátos zamatjába keserv és szilajság, gúny és meghasonlás vegyül. Alulról Szent-Mihály, előtűnk Lök, Tardos és Ladány tűnedeznek egymásra fel s eszünkbe juttatják a nótá jellemző szavát:

«Debreceni híres város,
Czifra Ladány, piszkos Tardos,
Lőki füstös, bődí kormos,
Szentmihályi libakontyos,
Zsemlyesítő nyíregyházi,
Ehen várja Nagy-Halászi» stb.

És a mint közeledünk a Tiszahát felé, lassan kibuknak a láthatár alól Eszlár tornyai, egy kis repedtes harang zavaros hangjai szűrődnek át a nedves légen s lelünk sajátos hangulat fogja el. Itt terül el a titokteljes magyar falu s míg rejtélyével izgat, szeszeneriájával képzeletünket foglalkoztatja. Nehány szűrs gyermek csoportosul a legelőn s megbámulják a robogó kocsi. A boltajtóban Kohlmayer pipázik; jó üzleteket csinálhat, mert minden zsidó bolt csukva, a söntést belepte a por s a család a leghátulsó szobákba vonult be. Ez a fekete gubás, alacsony alak itt, a mint kimért léptekkel halad végig a falu utcáján, végigvonva tenyerét lesimított ritkás haján s hivatalos komolysággal tekintve körül, nem más, mint Farkas Gábor, a község nevezetessé vált bírja. Amott egy lányka aprózva lépteit mellén, keresztbe kötve nagy kendője; nini! még a keszkenő is csomóra kötve csüng kezében. Így mehetett az a másik is... Kövessük lába nyomát a futó homokban, ruhája foszlányát az uti tuskén. Hiába, hiába. Senki sem tud róla, csak a hajlongó fák sugdosnak érthetetlen dolgokat egymásnak; fű fűhez simul, habok loccsannak halkan, a szellő végigrezg a tájon s a természet ajka mégis zárt marad.

Álljunk meg itt. E ház, mely legszélsebb az Ujfaluban, Huriné háza, kinek Eszter mint cseléd szolgált. Huriné módos asszony; nem is csoda, mert keményre akkora fészket rakott a golya mint egy cigány viskó, s a golya tudvaleg a szerencse madara; két szekere van, kinn a határon tanyája s idebenn minden képzelhető gazdasági felszerelése. Meglehető tágas, csinos, ujonan szupozott háza faragott karsu fa-oszlopokon nyugszik s a pitvarból, magyar szokás szerint, jobbra és balra két ajtó vezet az elég tágas, világos szobákba. Egy jó arcu, fiatal férfi cseléd, ki egyedül van jelenleg itthon, a balra eső lakásba vezet, melynek két átlélenben eső szögletét két egyforma ágy foglalja el. Nem mint az alföldi tornyos nyoszolyák, emeletesre vetve, csak a rendes szokás szerint, kissé keskenyebb, koporsószerű alakra, a mi némi rideg benyomást okoz. Az ajtó melletti kisebb ágy volt a Solymosi Eszter; abban feküdt két kis árva gyermekleányával, Huriné rokonaival, kiket e jó asszony nevelt fel s tart magánál. Az ágyon vörös csikos terítő van végighúzva, s deszkájába évszám, 1869, vésvé. A szemközti ablakon egy iskolai olvasó-könyv (a gyermekeké) s egy vaskos biblia hever. Mindkettő meglehetősen fogdosott állapotban.

Huriné portája kívül is azt a barátságos benyomást teszi, melyet belől. Az udvaron nagy eperfa, alatta pelyhesedő pipék szedegit a lehullott érett bogycsók. A ház mögött kert, s az udvaron ől, pátja és galambház látható. A nagy eperfa oda akasztotta a gazda pengő kaszáját, míg a tisztára seprert tornácra roppant nagy tele hombár terpeszkedik, jele a jólétnek s meglegedésnek, mely bent tanyáz. Nehány cserépcsupor is van az ágasra tűzve, s a vályogpadkán gyerekek játszadoznak, bámsz szemeket meresztve a belépő idegenre.

Az Ujfaluban, mely rendezőbb építkezés, kisebb kiterjedés és házainak új kinézése által különbözik a falu többi részétől, még csak Solymosiné háza az, mely az eszlári ügyre nézve némi érdeklődést bir. E ház néhány lépéssel bennebb fekszik a Hurinéénál, ugyanazon az oldalon. Szegény özvegyasszony lakása, udvarát felverte már a dűvda is, csak a megszomorodott szívű anya bolyg benne elő s hátra, mint élő kísértet.

E két helyen töltötte Eszter gyermekora éveit. «Nem lehetett soha egy rossz szavát hallani még az okatlan állatokra sem,» jegyzé meg előtűnk Huriné, «maga volt a jóság, ártatlanság, szelidség.» Nótázásra soha sem volt kedve; ott terült el a ház előtt a tágas játszótér, me-

lyen vasárnaponként a falu fiatalsága összegyűlni szokott, hanem ő maga soha sem vevő volt közéjük. Ilyenkor félrevonult és olvasgatót abból a szép könyvből, melyet egy alkalommal a debreczeni iskola-látogató küldött volt neki szorgalmáért és előmenetelért sajátkezű ajánlásával ellátva. És vasárnap delutánonként is, ha anyjához futott kissé át, vagy hosszú esténként, ha gazdasszonya az asztal mellett ülve fonogatótt, ő volt az, a ki mindig felolvastott valamit, hogy el ne szenderegjenek a dolog mellett. A könyv volt egyetlen gyönyörűsége, «mintha már az isten is erre a szomorú végre rendelte volna», teszi hozzá szomorúan bólintgatva Huriné. Egy szóval nem volt hozzáfogható szótlan, magába vonult és tanulékony lány a faluban. Maga az öreg bíró, Farkas Gábor uram is megdicsérte az írást s hogy nem ok nélkül, mutatja a Solymosiné által erekléként őrzött tanulókönyv is, melyre Eszter sajátkezűleg jegyezte föl nevét.

Ha az Ujfaluból Ófalunak tartunk, Tótfalu oldalt marad balra. Errebb a Tiszának egy holt ága csillan fel szemünk előtt, melynek garázdálkodása ellen van a térképünkön is kijelölt gát emelve. Még azonban a gátra is föl kell kapaszkodni, hogy a zsinagógának keresztül-kanul repedezett falait megpillantsuk, melyek szögletét képezik annak a házornak, mely innen indul ki s a Tótfaluba nyul át.

Lengyel kovácsné kertjéből hívólag integget az érett meggy, melyet a ház asszonya illő tisztességtudással kinalgat az idegen kirándulóknak. Senkinek sincs kedve elfogadni a meghívást; a látvány, mely itt előnkbe tárul, sokkal szomorúbb, semhogy egyébre is lehetne gondolni. A zsinagóga ajtaja végig tárva, az ajtóféltől kiemelve sarkából s a belépő bokáig süpped a mindenféle gazzal bevont porhanyó talajba. Zsidó imakönyvek szétszórótt lapjai hevernek a földön, elvegyülve egy-egy piszkos ruhafoszlánnyal vagy ócska cipővel, melyet valami vándor koldus hagyhatott itt, a midőn bevonult az éjszakai vihar elől. Ledöntve, szétértve húzódnak meg egy-egy szögletben a templomi butorzat darabjai, s a kékre festett kőrös, melyen a zsidó-asszonyok szoktak volt ezelőtt istentisztelet alatt helyet foglalni, most meg-megroppan születte eresztékén s eltemetével fenyegeti a jelenlévő kíváncsikat.

Hamarjában egy kis próbát tartottak itt a Mórész rendezőségével a gyilkosság jelenetéből, mely alkalommal pokroczot terítettek azon helyre, hol állítólag Solymosi Eszter feküdt. Négyen a sakterek szerepét vállalták magokra, míg Mórész a kulcslyukon át nézte a történeteket s azokról pontosan referált. Kitént, hogy a kulcslyukon át a terem közepén állítólag vége ment jelenet — ha vége ment volna — csakugyan látható lett volna. Ennél egyéb eredménye e helyi szemlének nem volt.

V—r.

AZ IRÓK ÉS MŰVÉSZEK TÁRSASÁGÁNAK KIRÁNDULÁSA.

Az írók és művészek társaságának Párisban időzött tagjai oly fogadtatásban részesültek, melyben nemcsak a művelt népek közti udvarias érintkezés, hanem a legnagyobb rokonszenz is nyilvánkozott. Páris két első színháza, a nagy opera és Theatre Français is innapi előadást rendezett tiszteletükre.

A párisi rendező bizottság által a magyar írók és művészek társasága tiszteletére a Hotel Continental fényes termeiben e hó 12-én adott lakomán Páris előkelő írói és művészei vettek részt. Ott voltak: Henri Martin, Lockroy, Hugo Viktor veje, Claretie, Halanzier, a párisi opera volt igazgatója, Émile Perrin, a Theatre Français adminisztrátora, Alfred Paret, Ullach, Calman Lewy, Young E., a «Revue politique» szerkesztője, Adolff Belot, A. Milland, Maubant, a Theatre Français tagja, Gouzien, Leo Delibes, Massenet, Lionville, Blovit, a «Time» levelezője, Julia, továbbá a «Soir», «Figaro», «Liberté», «Rappel», «Gil Blas», a «Republique Française» és számos más párisi lap képviselői.

A terembe lépő társaságot a katonai zenekar a Rákóczi-indulóval fogadta.

Az első pohárköszöntőt Henri Martin mondotta. Köszöntését fejezte ki azon rokonszenzért, melyet Magyarország Franciaország iránt tanúsít. «Franciaország — mondja — nem mai keletű; Franciaország mindig keble egész beaőségével követve Magyarország fejlődését s részt vett a magyar nemzet örömeiben és szerencsétlenségeiben. Lélekben ott volt azon lélekemelő momentummal is, midőn a tár-

asság az Alpeseken túl élő nagy számúztól, Kossuth Lajosnál tisztelt. Különös örömet fejezte ki, hogy a magyar írók és művészek a francia nemzeti ünnep előestéjén látogatják meg Páris, mely a francia forradalmat az egész világ hasznára kezdeményezte.

Utána *Pulsky* Ferencz a francia géniuszra emelte poharát. «A francia szellem hatalma — így szól — Bessenyeivel kezdődött és újítóg hatott a magyarok fejlődésére. A francia forradalom egész Magyarországon termékeny talajra talált, ezen elveket a jogegyenlőség érvényesítésére karolta fel.»

Lockroy örömet fejezte ki, hogy e testvérünnepeken egyesülve látja a hősiesség klasszikus népének fiait és a szabadsághősök utódait a szabadságeszmek klasszikus népével. A magyar irodalomra és a sajtóra emelte poharát.

Szász Domokos ékes beszédben a francia irodalmat éltette.

Ulrich Munkácsy Mihálynak táviratát olvasta fel, melyben üdvözlő honfitársait, hogy példát adnak a francia férfieknek, kik nagyon ritkán szoktak feleségükkel utazni. *Ulrich* ezután megemlékezett, mily szívvel fogadtatásban részesültek a francziák közül számosan Budapesten, de a francziák még nem rótták le halálokat a magyarok iránt. Elmondhatja, hogy a francia e tekintetben fizetésképtelenség kénytelen magát nyilvánítani.

Várdy Antal Franciaországot éltette. Az ebéd vége felé fölhangzott a Marseillaise, melynek varázsejű hangjaira felflútt az egész társaság és a hatalmas zenekar játékát a Marseillaise, dalolással kísérte.

A fekete kávét a szomszédos nagy teremben szolgálták fel. Itt *Aréne* csinos beszéd kíséretében átnyújt *Pulsky*nek a «Cigale» társaság által küldött tányért, melyen csinos kivitelben a cicada (tücsök) látható. Azzal indokolta ezen ajándékot, hogy értesülések szerint a cicada a magyar nemzeti jelvények közé tartozik. *Pulsky* szellemes beszédben köszönt meg az ajándékot, megjegyezvén, hogy az avar kori bronzkapcsokon a cicada csakugyan előfordul. A szép tányér az iparmuzeumban fog elhelyeztetni.

Később rögtönzött emelvényről *Badin*, a fogadási bizottság pénztárosa, egy francia művész csinos rajzát osztogatta szét, mely költői felfogással ábrázolja, a mint Páris városa a magyar vendégeket fogadja.

A fényes estélyt *hangverseny* rekészette be, melyet a francia katonai zenekar által játszott Rákóczi-induló vezetett be. Közreműködtek a hangversenyen: Nádayné, Maleczkyné, Spányi L. k. a., Pauli, Gassi, Bignio és Maleczky. A közönség zajosan megtapsolt minden egyes közreműködőt, különösen Nádayné és Maleczkynét.

Ezt rövid ideig tartó tánc követte. Csárdást is táncoltak.

Az estélyen *Gouzien* érmet osztott szét a társaság tagjai között, melyen Franciaország és Magyarország alakjai láthatók. Ezen érem a francia-magyar barátságot jelképezi. Az érem, valamint az előbb említett kép, *Gouzien* költségen készült.

E hó 13-án délután a kirándulók a *Jardin d'acclimatation* látogatják meg, hol *Geoffroy Saint-Hilaire* igazgató a legbarátságosabban fogadta őket. Este a nagy opera díszelőadás tartott. A színpadon következő hirdetés volt: «Représentation offerte aux écrivains et artistes hongrois.» (A magyar írók és művészek tiszteletére). Előadott *Gounod* «Faust» operájának 2-ik felvonása, azután a Rákóczi-induló Berlioz átiratában, és a «Korrigáné» című ballet. A magyarok a zenekar előtti sorban részekre fentartott helyeket foglaltak el. Erre a Rákóczi-induló zendült meg, melyet a közönség álva hallgatott s zajosan tapsolt.

Este a társaság egy része meghívás következtében az *Elysée palotába* Grévy elnökhöz ment, hol nagy fogadtatás volt, mint a nemzeti ünnep estéjén. A palota gyönyörűen volt kivilágítva. Grévy, a köztársaság elnöke és *Ferry* miniszterelnök *Pittie* tábornok által a jelen volt urak közül többeket bemutatattak magoknak: így *Pulsky* Ferencz és *Pesty* Frigyes akadémikusokat, *Szemeszky* Ferencz, *Urányi* Imre és *Urdary* Lajos képviselőket, *Saisy* Amadé hírlapíró és *Szász* Domokos lelkész. Grévy és *Ferry* köszöntöket nyújtottak, hogy a magyarok Páris meglatogatják és a jelenvöltekkel hosszabb ideig társalogtak. Magyarország viszonyairól beszélgettek.

Az operában az előadás közben *Pulsky* és *Ur-vary* bemutatattak Tirard pénzügyminiszter és *Clemenceau* képviselőnek.

A július 14-iki nemzeti ünnepélyen a társaság-nak mindennit a legjobb helyeket tartották fenn. Lesseps, a szuezi csatorna híres építője, e hó 15-én fölkereste a társaságot a Hotel Herderben. *Pulsky* hévvel üdvözölte a híres férfit, ki jökeidve mondott igen kellemes dolgokat. Így elbeszélte, hogy egy barátja, *Dessaix*, fiát az osztrák hadsereghez adta, hogy a francia liberalizmustól megmentse. Magyar ezredbe kerülvén, 1848-ban honvéd lett és saját atyját is szabadlívá tette.

Ezután a bemutatások következtek. Lesseps

meghívta a társaságot a panamai csatorna-társulat másnap tartandó gyűlésére.

A társaság délután a párisi magyar egyet szép kiállítását tekinté meg, mely alkalommal az egyet nevében *Czirák*, a társaság részéről pedig *Pulsky*, *Borostyányi*, *Hentaller* és *Siposs* szóltak.

Az írók és művészek társasága a párisi magyar egyetnek 300 frankot adott. Hadik grófné pedig 100 frankot.

A Theatre Français előadása.

E hó 15-én este Franciaországnak és lehet mondani, hogy az egész világnak legelső színháza is díszelőadást rendezett a magyar írók és művészek tiszteletére: «Représentation offerte aux Ecrivains et aux Artistes Hongrois». Klasszikus darabokat adtak elő: *Sophoklész* «*Oedipus király*», *Corneille*-től «*Le mouton*», *Hugo* *Viktortól* «*A király parancsára*» és *Molière*-től «*Les précieuses ridicules*». Az előadás 8 óráig tartott. A legkitünőbb művészek játszottak: *Got*, *Delannay*, *Sully*, *Coquelin*, *Mounet*, stb. Az előadás alatt nagy meglepetésben részesültek a vendégek. Megjelent a színpadon *Dudlay* kisasszony, a Theatre Français kitűnő tagja, szép ifjú hölgy, antik jelmezben és elragadó hűvel s a legnemesebb páthosszal alkalmi verset szavalt. A vers címe: «*Aux voyageurs hongrois*» («*A magyar utazókhöz*»), szerzője: *Bornier* Henrik.

Ime néhány szakasz a megható gyönyörű verből, eredetiben:

Vous, que guide une heurieuse et noble phantaisie, Etrangers à nos yeux, à nos coeurs bien connus, Ambassadeurs de l'art et de la poésie, Au Paris fraternel soyez les bienvenus!

Salut, amis hongrois! La Hongrie et la France, Ont eu des deus égaux, des triomphes pareils, Des semblables vertus dans la même souffrance Et des révels communs sous les jeunes soleils!

Peuple de chevaliers, de héros, de poètes, Dans tes prospérités, dans tes douleurs encore, Tonjours ont tressailli nos armes et nos totes Au bruit de tes clairons ou de tes harpes d'or.

A vers vége így hangzik:

«Soyez les bienvenus, poètes, chez Molière, Vous avez autrefois, — nous nous en souvenons, — Envoyé pour sa fête un vert veston de lierre; La maison de Molière a retenu vos noms!»

Soyez bienvenus chez Racine et Corneille, Et chez Victor Hugo, le Corneille vivant, Chez tous ceux qui pour l'art pleins d'une foi pareille, Vont possédant déjà la gloire ou la rêvant.»

(Ti, kiket egy boldog és nemes eszmény vezérel, kik szemünkben idegenek, de szíveinkben jó ismerősei vagytok, a művészet és a költészet képviselői, legyetek üdvözölve a testvér Párisban! — Üdv nektek magyar barátaink! Magyarország és Franciaország egyforma gyászban, egyforma diadalokban osztozott, egy volt az erények, egyforma szenvedés alatt, közősek álmaik az új napokban. — Lovagok, hősök, költők népe szerencsésekben, meg fájdalomokban is, mindig megrezentek fegyvereink és fejeink trombitái és arany hárfái szavára. Legyetek üdvözölve költők Molière-nél, ti egykor — jól emlékszünk még rá — az ő ünnepére zöld borostyán-füzért küldtetek; Molière háza följegyezte neveiteket! Legyetek üdvözölve Racine-nél, Corneille-nél és Viktor Hugonál: az élő Corneille-nél, legyetek üdvözölve mindazonkál, kik eltelve hasonló hittel, vagy bírák már a dicsőséget, vagy álmodnak róla.)

A költemény elszavalása után mintegy 10 percig taps és éljenzés keletkezett. A magyarok álva tapsoltak, kendőiket és kalapjaikat lobogtatták, sokan pedig az örömtől zokogtak. Tíz percig hangzott viharosan a világ első színházában: «Vive la Hongrie!» «Vive la France!» A magyarok Türr vezérlete alatt tömegesen mentek a színpadok közé, hogy megköszönjék Borniernek és *Dudlay* kisasszonynak a nagyszerű megjelést.

E hó 16-án a magyar írók és művészek társasága rendezett estélyt a Grand Hotelben a francia előadó bizottság tiszteletére. Jelen voltak: Lesseps, a leg-híresebb párisi írók és művészek közül többen, számos politikai egyéniség stb. Felköszöntött mondatok: *Pulsky* Ferencz *Hugo* *Viktorra* és *Lesseps*re, Lesseps a magyarokra, *Saisy* a párisi sajtóra, *Henri Martin* a magyar sajtóra, *Náday* a francia művészekre, *Mauban* a magyar művészekre, *Gassi* *Dudlay* kisasszonnyra, *Borostyány* *Bornierre*. A lakoma után

estély volt a «*Figaro*» szerkesztősége helyiségeiben. Ez estélyen a párisi művészek működték közre, köztük *Judic* asszony is. Nádayné, Maleczkyné, *Bignio* és *Vidor* is énekeltek. *Siposs* zongorázott.

Másnap a kiránduló társaság több tagja elutazott, különböző irányban. De még sokan maradtak Párisban. A magyar hírlapírók *Pulsky* vezetésével meglátogatják a «*Temps*» szerkesztőségét, hol *Hebrard* főszerkesztő nagy előzékenységgel fogadta őket. Ugy itt, mint a köztársasági hírlapok bizottságánál, hol szintén látogatást tett, élénk beszélgetés folyt a magyarországi viszonyokról.

A kirándulás részesei nemcsak egy világjáró benyomásainak emlékéit hozzák magukkal, hanem a rokokoszenv és figyelem oly emlékeit is, melyekre nem számítottak,

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Sámi László válogatott művei. E közel négyszáz lapra terjedő vastag kötet egy szép lélek és szép elme hagyományait foglalja magában. Sámi László, előbb a zilahi, később a kolozsvári ref. kollégiumon a történelem tanára, klasszikai és filozófiai műveltségű férfi, ki nem lépett föl írói igényekkel, de alkalomszerűleg gyakran megszólalt tollával is, mely egészen hatalmában volt, s kis — többnyire alkalmi művei — tele vannak eszmékkel, mindenken az eszményinek kultusza vonul át s egy minden irányban kiművelt szellem s egy ritka nemességű szív fénye és melege vonul át rajtok. Ugy látszik, Sáminak nem volt alkalm, vagy türelme hiányzott, vagy nem érezte szükségét annak, hogy valamely szakban nagyobb művet dolgozzon ki, vagy csak egy kérdést is, történelmit, társadalmi, bölcsészeti, tüzetesen s kimerítőleg tárgyaljon. Ha hozzáfog: bizonyosan sikerült neki, mert e vázlatos dolgozatokból is látszik nagy jártassága a történelemben, teljes tájékozottsága a társadalmi tudományokban s ítéletének biztossága. Eszméi szabatosak, gondolkodása elfogulatlan, csak a kidolgozás és az alkalmazás tünteti föl töredékesnek (rhapsodistikusnak) e kis alkalmi műveit. — Tanév-megnyitó, tanárértekezlet, tanári búcsuszó, tanár beiktató, felolvasásokat megnyitó, márczius 15-két ünneplő, népgyűlési, stb. beszédek-ből ki várna valami nagyot, valami rendezeset? De Sámi soha sem mond útszélit, soha lappalákat. Ő eszes, tanult, szellemes — s szelleme tárházából tud előhozni őt és újat, de mindig érdekelt és értekest. Két emlékbeszéde, gr. Teleki Domokos és Deák Ferencz fölött, szintén töredékeseknek látszanak, mintha a szószoki forma utolsó simításá még hiányzanék rajtok. De, kivált a Deák Ferenczről tartott beszéd, oly értékes, oly magas szempontból tartott, az igazat és a lényegeset oly biztosan találja el s emeli ki: hogy nem tudjuk, a Csengery nagy akadémiai beszédén kívül mondatott-e valahol Deákról ilyen találó s megkapó jellemrajz. Tudományos értekezésnek nevezett dolgozat három van a kötetben, de azok közül az utolsó («*Utolsó tanításom Zilahon*»), bucsuja egykori tanítványaitól, az előbbi kettő sem tudományos értekezés, hanem a következő csoportba, a társadalmi elmélkedések közé való. A Deákról szóló beszédben kívül a legértékesebb dolgozatok e csoportban vannak. Haladás, igazság, szeretet, munka, vallásos érzés: ezek a Sámi jelszavai, ezek irányozzák életét s egész szellemi működését. Egyszerűen, igénytelenül, de szilárdul meg úján s az emberiség jövőjében való hittől egy percig sem tántorul el. Ezt hirdeti mindig, tanítványainak úgy mint a nagy közönségnek. Vallásosságra felvilágosult theizmus és tiszta emberszeretet, jézusi szellemről áthatva. «A Krisztus nem hirdetett doktrínát, mondja egy helyütt, csak az Istennel való egyesülésnek módszerét ismertette». Ez az alapnézet van kifejtve a reformgyülekekről, Dávid Ferenczről s a valóság eszmékről írt tanulmányaiban (ez utóbbit K. T. M. — s nem mint egyik lap írja K. T. K. — barátjához, t. i. Könyves Tóth Mihályhoz írt levél alakjában). Múltot az elolvasásra s nem csak egy szer. Politikai cikkeiben s leveleiben a tiszta demokrácia s árnyékalan szabadságvágy higgadtággal s mérséklettel párosul. Sámi nem ábrándozó, nem pusztá ideológ. Az ő társadalmi nem oly elvontan eszményi mint a Platóé, nem oly nivelláló

mint a szocialistáké. Ő az erkölcsre és a munkára, az egyéni szabadságra s a szellemi fölényre alapítja a társadalmat. — Az utolsó csoportban kisebb tárczalevelek vannak összefoglalva; többé-kevésbé mind érdekes és szellemes apróság. Sajnáljuk, hogy Teleki Sándor barátjáról írt szép emlékezése, mely a «*Vasárnapi Ujság*» 1881. évi 51. számában (Sámi halála után) jelent meg, nem talált fölvetelt a gyűjteménybe. A két jó barát megígérte egymásnak, hogy az előbb elköltözött a hátra maradó elparentálja. Lapunk szerkesztője egy alkalommal kérte Sámit, írjon neki: Telekiről. Sámi azt mondta, bár fogadása tiltja, mégis megteszi. Meg is tette — de ezíke csak holtá után jelenhetett meg. Halála hirtelen következett be; a legnemesb szívek egyike váratlanul szűnt meg dobogni. Halás tanít ványa, és több kartárs, Hegedűs István kegyeletes és méltó emléket állított neki dolgozatainak e kötetben összeállításával. Vajha minél többen olvassák e szép lélek nyilatkozatait! A könyv igénytelen egyszerűségben, Stein kiadásában Kolozsvárt jelent meg.

Jakab Odón ismert nevű tehetséges fiatal költőtől a Franklin-társulat még ez év folyamán egy kötetnyi rajzot és beszélt ad ki illusztrálva. A rajzokat, melyeket ahhoz értők, kik látták, igen sikerültek mondanak, ugyanazon *Horedth* Miklós dévai realiskolai rajztanár készítette, kiról a lapok azt írják, hogy legutóbb egy fél milliót örökölt.

«*A konyha vegytana*», polgári nőiskolák, tanítóképezdek és művelt gazdasszonyok számára. Franke L. munkája után fordította Komjáthy György, az orsz. kisdolgozó képezde tanára. A könyv, mely a főzés által történő jelenségekből népszerűen magyarázza ki a természettudomány és vegytan törvényeit, most második kiadásban jelent meg Szegeden Burger Gusztávnál.

«*Magyar olasz és olasz-magyar szótár*» jelenik meg Fiumében. Szerkesztik Lengyel J. igazgató-tanító s Benkő K., Donáth L., Kavulyák Gy. és Szigárdó Zoltán tanítók. Vagy hetven ívet terjed s a kik rá egy forintot küldenek be augusztus 15-ikéig, azok az egész művet két forintért kaphatják meg; a bolti ár 3 ft lesz. Ha az előfizetések nem fődöznek a kiadás költségét, akkor a pénzeket postautalvánnyal visszaküldik. Előfizetni Aigner Lajos budapesti könyvkereskedésében is lehet.

«*Rózsabimbók*» cím alatt egy kis füzetet vetettek; költemények, írta Kálmán Zoltán, kiadta dr. Almásy Péterné. «*I kötet*» van a címlapra írva. Ohajtandó, hogy a II. későn kövesse, mert annyira zsenigek, hogy magoknak szerzőjüknek érni kell még. Kár ilyesekkel világ elé lépni. Különben az egész «*kötet*» 105 kis 16-odrét lapra terjed. Ára nincs kitéve.

Folyóiratok. A «*Századok*» július havi füzetében Csánki Dezso folytatja «*I. Mátyás udvara*» című értekezését; Jakab Elek pedig «*II. Apaffi Mihály*», Bethlen Kata hagyatékáról kezd meg közleményét. Thaly Kálmán Montecuccoli kisinyító ítéletét közli Zrínyiről; Mikulicz József «*Egy német-ajku város (Rozsnyó) megmagyarosodásáról*» írt stb. — Az «*Ungarische Revue*», melyet Hunfalvy Pál és Heinrich Gusztáv nagy gondnal szerkesztenek, új füzetét két nagyobb, a külföldet érdekelhető dolgozat közöl. Az egyik Fraknoi Vilmosnak a «*Századok*»-ban megjelent, egészen új kútók után írt tanulmánya «*Magyarország és a cambray-i liga*», a másik dr. Kiss Mór bírálatja ama jogi véleményről, melyet a müncheni jogi kar adott az erdélyi szász egyetem jogi kérdésében. Kimutatja, hogy a müncheni jogtudósok mily tévedésbe estek, mikor a szász árma után indultak. — A «*Természettudományi Közöny*» e havi füzetében a fő cikkeik: «*A kémiai rokonság és thermokémia*», dr. Illosvay Lajostól: «*A kereskedésbeli szándavíról*» Steiner Samutól: «*A hő-mérséklet naponkénti változékonysága Budapesten*», Hegyfoki Kabostól. — A «*Philológus Közöny*»-ben Nagy Sándor írt «*Sztáray Mihály életéről és műveiről*»; Petz Gedeon a 11-ik századbeli érdekes latin költemény-töredékről «*Rondeliéb*»-ről értekezik. Ezenkívül Gyomlay Gyulától, Radó Antaltól, Váli Bélától, Spitzkó Lajostól és Kardos Alberttől közöl még cikkeket.

A népszínházban. «*Drama a tenger fenekén*» látványosság fölújítása nem bírt vonzerővel a közönségre. Most egy másik látványosságot, «*Sztrogoff*» Mihály utazását» vették elő, melynek évek előtt nagy hatása volt. Ebben Grigolits k. a., egy «*arany légy*» is föllep, ki abban művész, hogy ide-oda száll a színpadon. Az első előadás e hó 21-ikére volt kitűzve.

A budai színházban az előadásokat minden estén tisztelegessé számban látogatja a közönség, úgy hogy Krecsányi színgazgatónak nem lehet panasza, mint volt elődeinek. Őkult is azok példáján.

Társulata nem dicsekszik ugyan elsőrendű tehetségekkel, de annál több az igyekezet, hogy mindenki betöltsse a maga helyét. Így az előadások összességén tolynak, az est hatását nem zavarják szerep nem tudások, ferdeségek. A játéktrend is változtat. Most Lecocq egy új operettjére készülnek, a «*Kanári hercegnő*» címűre. Torkos László ismert költő pedig eredeti népszínművet adott be előadásra.

KÖZINTEZETEK ÉS EGYLETEK.

A történelmi társulat tagjai augusztus 21-én indulnak Sopronba, felolvasó ülésre és kutatásokra. Van elég hely és anyag, mely az egy heti időt igénybe veheti. Rendelkezésekre áll a városi és megyei levéltár, a lieczem könyvtára, a protestáns konvent levéltára, a kath. plebániának 1652-ből való anyakönyve, a gymnasium régiségtára, a városi muzeum, a gróf Széchenyi család levéltára, Hertz József kanonok és Bertók Sándor érem-gyűjteményei, Paúr Iván, Storno Ferencz, Zettl Gusztáv régiséggyűjteménye, stb. Továbbá a hg. Eszterházy-család kismartoni várában a családi levéltár és könyvtár; a gr. Nitzky-levéltár Lükvándon.

A honvédségi Ludovika-akadémiában, katonai nevelésre, 14—16 éves katonai újoncok vesznek föl, kik a középiskola négy alsó osztályát végeztek. E helyek közül van 30 alapítványi ingyenes és tíz kiscsúri ingyenes. Továbbá tíz helyre egyenként 300, másik tíz helyre pedig 600 forintot kell a fiukért fizetni. Négy év múlva a növendékek hadapródokként lépnek ki s korán kezdve a szolgálatot, hamarabb és könnyebben haladhatnak a katonai pályán.

MI UJSÁG?

A szabadságsszoborra gyűjtendő adományok végett ismét több megbéren alakultak bizottságok. A vidéken általában nagyobb az érdeklődés a tétt, mint magában a fővárosban, hol igen sok gyűjtő ívet üresen küldenek vissza. Ujra bebizonyult itt is, hogy a nemzeties ezélok legfőbb előmozdítóit a vidék magyarságában kell keresnünk. A városi tanács már utalványozta s a szoboralaphoz csatolta a Szokoly-Emich-féle alapítványt, mely 1868. április 1-től örzített a szabadságharc megörökítése céljára a letétpénztárban. Akkor a tőke 2120 ft 40 kr volt, de hozzáveendő még ez összeg 1868 óta megnőtt kamatai, a mikkel együtt már több mint 4000 forint csatolatott a szoboralaphoz. Eddig mintegy 20—24,000 forint folyt be készpénzben a szoboralapra.

A Kalvin-téri szökőkut felállításához hozzáfogtak. Összes darabjai már elkészültek, úgy hogy egy pár hét alatt összehelyezhetik a főváros és monumentális díszét. Eddig a három nagy női szoboralakot (Tisza, Dráva, Sáva) helyezték el, ezek felébe a sokat emlegetett egy másik követ, mely azonban medencének kifaragva, nem is sejteti, hogy milyen sok nehézséggel járt ideszállítás a nyers kő korában. Erre jön a Duna szobra. Szeptemberre valószínűleg mindennel elkészülnek.

«*Egy világhírű szaktudós, Burdon-Sanderson*», az oxfordi egyetemen az élettan tanára, nevével, a lefolyt héten 3 napig Budapesten időzött. Egyenesen ide utazott hazájából s megtekintette itt az orvosi egyetemi köröket és a többi intézeteket s nagy elismeréssel nyilatkozott azok kitűnő berendezéséről; meglátogatott több elemi iskolát, a zergeutcai realiskolát; kirándulókat tett a budai hegyekre, Margitszigetre, stb. Itt időzése alatt dr. Fodor József és dr. Árkóczy József kalauzolták. A kitűnő angol tudós Budapestről Tátárfüredre utazott, a hol pár hetet tölt, s onnan visszatér hazájába.

Jósika szülőháza. Az «*Aranyos*» című tordai új hetilap első számában érdekes cikk van Nagy Alberttől «*Báró Jósika Miklós és szülőháza*»-ról, mely a tordai piacon fekszik, s melyet báró Wesselényi Anna 1743-ban építtetett. Ott született 1794. április 28-án hazánk híres regényírója. E házat most az utódok kegyelete emléktáblával szándékozik el látni s máris jó eredménnyel foly rá a gyűjtés.

Villamos vasut Kolozsvárt. Süss Ferdinánd egyetemi gépész tervet dolgozott ki Kolozsvárt, mely a város területét, főbb helyeit a vasuti pályával villamos vasut által köti össze. A villamoság előidézése a Szamos vízének ereje volna felhasználandó. A nappal közlekedésre használt villam éjjel a város ama részeinek világítására fordíthatnák,

hol még nincs gáz. A vasut és készülékek 164,000 ftba kerülne; az évi fenntartásra 37,338 ft szükséges; az évi bevétel 54,967 ft, következőleg a vállalat, mely technikailag kivihető és részvényeken alapulna, pénzügyileg jól elhelyezkedne a részvényesekre is.

Házasság. Sárospatakon dr. Ballagi Géza jogakadémiai tanár esküvője e napokban, a legszebb családi körben ment végbe, Lengyel Ilonka kisasszonnyal, dr. Lengyel Endrénék, az orsz. közegészségügyi tanács tagjának kedves leányával; az esketési szertartást Terhes Barna sárospataki ref. lelkész végezte; násznagyok voltak: dr. Ballagi Aladár, a végény testvére és Karsa Ferencz, zemlénnyei árvászeki üllök; esküvő után az új pár Olaszországba utazott.

«*A tősgyökeres népnélv* az eszlári pör tárgyalása közben is nem egyszer eredetien hangzott. *Mikszáth* Kálmán jeles írók, ki közelebb tört vissz a Nyiregyházáról, a «*Pesti Hírlap*»-ban közzétett egyik cikkében közöl egy pár mutatót. Például Scharf Móricznak állítóg az mondta valaki: «*Vallj be fiam mindent, különben a kutya soha sem veszi ki többé kezéből a kenyeret!*» Ez azt jelenti, hogy örökös rab marad, mert a hová a kutya be nem juthat, az a börtön. Egy katona tanura meg azt mondta egy öreg paraszt: «*Na bizony, a mai katonát, ha haza jön, még a kutya is megösvölja.*» Ebben a rövid szolgálat lenézése van kifejezve. T. i. az olyan katona, a kire otthon a kutya, ráismer, nem sokat ehetet a király kenyeréből, mert nem reg ment el.

A debreczeniek párisi kirándulása. Debreczenben egy társaság már régebben elhatározta, hogy kirándulást tesznek Párisba. Az eszme oly népszerű lett, hogy az ország legtávolibb részéről is számosan vállalkoztak, s most nagy tömeg fog elutazni. Az elindulás napját augusztus 25-ikére tűzték ki. Részt venni akarók augusztus 10-ikéig a párisi kirándulást rendező társasághoz forduljanak Debreczenben. A párisi időzés 12 napig tart. A kirándulóknak szabadságában áll Párisból bármely napon is elutazni, avagy a tervbe vett 12 napon túl is maradni, minthogy az utazási jegy érvénye egy óra terjed. Visszajövet minden állomásnál ki lehet szállani. A kik a svájci kiállítást Zürichben megtekinteni kívánják, a visszatázas alkalmával Ummál a párisi menetjegy előmutatása mellett kedvezményezett vasúti jegyeket válthatnak.

Második szuezi csatorna. A szuezi csatorna forgalma oly nagy, hogy szükségessé vált egy második csatorna áása. Lesseps, a csatorna megteremtője, csak nem régiben pendítette meg az eszmét, s ma már a csatorna-társaság megkötötte a szerződést az angol kormányval az új csatorna elkészítésére. Az angol kormány érvényesíteni fogja befolyását Egyiptomban, hogy az ottani kormány megadja az engedélyt és a szükséges földet. A csatornának 1888. év végére kell elkészülni. Épen most Angliában egy nagy terv fölött is vörös keresztet vontak: végleg elvetették azt a tervet, hogy Anglia és Európa közt tenger alatti alagutat építsenek, mert ez fenyegetné Anglia hadi biztonságát. Az angol lapok üdvözlik a kormányt, hogy a politikai és társadalmi indokok győztek a kereskedelmi fölött.

Kholera-hírek szárnyaltak e héten a fővárosban. Széltében beszéltek, hogy a Rókus-kórházban több kholera-beteg meg is halt. A nyugtalanító hírekre az adott okot, hogy a nagy forrásokban, a mult pénteken és szombaton, napzsúrás miatt hárman haltak meg az utcákon; s a mint ezeket összszerezni és rögtön meghalni látták, rögtön kholerára gondoltak legtöbben. Hozzájárult, hogy egy nap-számot csakugyan a kholera általános tüneteit közt szállítottak a kórházba e hó 16-án s pár óra múlva meghalt. A boncolásnál kiderült, hogy a nyári időszakban mindig gyakran előforduló kholera nostras betegségnek lett áldozata. Járányos kholera jelenségei sehol elő nem fordultak.

A tiszai-eszlári bűnpör a váratlan fordulatoknak, az epizódoknak valóságos torlóda. Csakhogyan épen ez a része esik legtávolabb a bűnügy lényegétől, és nem tisztázza a rejtélyességeket. Mint új epizód szövődött közbe újabb, a tulajosok kiadásáról szóló vád, s ezzel együtt Vaj György csendbíztos, ki a csendbíztosok hagyományos alakja gyanánt lépett elő. A vádlott tulajosok ugyancsak kemény logénynek festették és Szeffert főügyézi helyettes törvényszéki végzéseket terjesztett elő, annak bizonyosságán, hogy a csendbíztos hivatalos bánásmódja nem egyszer adott okot fegyelmi vizsgálata. A július 19-iki tárgyalási napon váratlan és sajnálatra méltó intérmező élte be magát a törvényszéki esemé-

nyek közé. A daai holttestről volt szó. Az egyik tanu, Róka nevű pandur azt mondta, hogy még a boncolás előtt lehetett hallani már, hogy a holttest egy feszlett életű nő. Hivatkozott Öndy Géza képviselőre is. Szeffert főügyési helyettes erre indítványt tett, hogy Öndy Géza idéztesse meg tanúként. Nemcsak ezután a tárgyalást a szokásos déli szünidőre félbeszakították. Szeffert a megyeház előtt sétált, s ekkor három ur lépett elébe: báró Hadik-Barkóczy, Lónyay Sándor és Öndy képviselő. A két első felvilágosítást kért Öndy nevében, ki sértve érzi magát a tanúzás indítvány által. A további beszélgetésre a megyeház épületébe mentek, s a mint a lépcsőre értek, Öndy botjával suhogtatva, rendkívül ingerülten lépett Szeffert elé, s durva szavakkal támadta meg a főügyészt helyettes. Lónyay, Barkóczy s néhány esetleg ott levők közbeleptek, és elejét vették a netaláni tettegességeknek. Szeffert közölte az esetlezzel az elnökök és megvárta az utat. A megyeházra Kozma királyi főügyésznek. Az esetnek rögtön híre terjedt, s a közönség nagy izgatottság közt gyűlt össze a tárgyalási teremben, várva, hogy mi fog történni. Megkezdődött az ülés, Öndy szokott helyét elfoglalta. Az elnök kihirdette a törvényszék határozatát, mely szerint az Öndy kihallgatására tett indítványt nem fogadta el. Eötvös az ülés végén erősen hangon figyelmeztette az elnököket, hogy a közvádó ellen merénylet történt, a mi ismétlődhetik a védők bármelyike ellen is. Szögör megfogadta követelt tétet, mert ha haladéktalanul intézkedés nem történik, a védelem a maga hivatalos eljárását felfüggeszti s magasabb helyen fog orvoslást keresni. Az elnök kijelentette, hogy mind a közvádónak, mind a védőknek a tárgyalási helyiségben megőrzött törvényes szabadságát, de az épületnek az a része, mely igazságszolgáltatási célokra nem szolgál, hatáskörén kívül esik. Felszólította egyszersmind Szeffert, hogy tegyen előterjesztést. Szeffert engedelmet kért, hogy másnap tehessen előterjesztést. — Ezzel végződött a törvényszéki tárgyalás. Nyiregyházán ugy, mint Budapesten nagy izgalom keltett az eset. Tisza miniszterelnök szigorú intézkedést rendelt el. Szabolcs megye főispánja rendőri vizsgálatot indított és két csendőrt adatott Szeffert mellé őrizetül. Hir szerint Szeffert felhatalmazást kapott, hogy ha a törvényszék nem adja meg az elégtételre vonatkozó kívánságait, rögtön felfüggesztesse hivatalos működését. Szeffert, ki eddig magán házában lakott, az „Európa” szállodába költözött, és ott fegyveres őrt áll.

A július 20-iki ülésben Korniss elnök „mely sajnálkozásával és rosszaságát fejezte a kvalifikálatlan tény fölött.” Szeffert pedig bűnvádi följelentést terjesztett a törvényszék elé, mely a rendes törvénykezési eljárás útjára tereltek. A főügyési helyettes egyszersmind táviratban azt tudatta Kozma kir. főügyésznek, hogy egészsége megváltozott, s nem tudja, maradhat-e helyén. Ha Szeffert egészségi állapota csakugyan elkerülhetetlenné tenné visszajövetelét, hir szerint maga Kozma váltja föl.

A „Jogtudományi Közlöny” július 20-iki (29-ik) száma következő tartalommal jelent meg:

A törvényhozó és végrehajtó hatalom viszonya egymáshoz alkotmányos államokban. Dr. Horinka Imre győri jogtanár Győrött. — Észrevételek az „Ataloms” magánjogi törvénykönyv tervezetéről. — „Dologi jogot” tárgyalja részére. Dr. Haller Károly kolozsvári egyetemi tanár. — Az erdélyi bírókrendezési eljárásról. Káplany Géza erzsébetvárosi törvényszéki bírótól. — Törvénykezési szemle: A csodálatos tanár. Dr. Holländer Lajos kassai ügyvéd. — Válasz az 1881. LX. (ez. 197. §-ra vonatkozólag felvetett kérdésre adott feleletre. Dr. R. N. kapuvári ügyvéd. Törvényszéki bíró. Vadon Sándor debreczeni ügyvéd. Különfélék.

MELLÉKLET: Csurai Határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségű határozata. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

A keresk. akadémia mai számunkban megjelent hirdetésére figyelmünket t. olvasóinkat.

— x — A magyar-francia biztosító részvénytársaság életbiztosítási osztályához 1883. május havában benyújtott 375 darab 684.200 frt tőkére szóló ajánlat és kiadott 297 darab 660.030 tőkére szóló kötvény.

HALÁLOZÁSOK.

GYÁRFÁS ISTVÁN, a tudományos akadémia tagja, királyi táblai bíró, meghalt a hó 17-én, 61 éves korában Budapesten. A történetírás egyik legbuzgóbb bűvára volt, s e tekintetben mint spezialista, a kunokra vonatkozó adatokat gyűjtötte és dolgozta föl nagy szorgalommal. Maradandó emléket hagyott maga után a „Jászkunok története”-ben, melyből két nagy kötet hagyta el eddig a sajtót, a harmadik most van sajtó alatt; a negyedik pedig kéziratban. De nagy veszteség lesz, ha ezzel nincs befejezve a monográfia, mely a jászkunoknak nemcsak történetét adja elő, de részletesen foglalkozik társadalmi és jogi viszonyaikkal, kiterjed nemzeti jellegükre és a nyelvre is, megtámadva azt a felfogást, hogy a kunok már eredetileg is nem magyar nyelvű nép lett volna. Az akadémia tartott egy múlt évi felolvasása is ezzel foglalkozott, s abban ígerte, hogy a Petrarca-féle kún-kodexről ki fogja mutatni, hogy a mit e híres kódex kun nyelv gyantát megőrzött, azt a nyelvet (török-tatár) a kunok nem beszélheték. Gyárfás a jogi irodalom terén is működött, s bírói pályája szintén igen érdemes. Még pár hét előtt az akadémia ülésén a keleti utazásról híres Jerney fölött tartott emlékbeszédet. Az értekezés, nagy munkaerőjű férfiról ki hitte volna még akkor, hogy ez utolsó akadémiai szereplése. A történelmi társulat is egyik érdemes tagját veszítette el benne. Övegyén (szül. Kenéz Borbála) két leány és egy fiú is gyászolják. Holttestét szülőhelyére és birtokára Halasra vitték s ott a hó 18-án temették el.

Kautz Gyula egyetemi tanár s az osztrák-magyar bank alkalmazóját a legmélyebb csapás érte. Egyetlen leánya, Püsköf Emília meghalt Göbördorban, hová gyógyulást keresni ment a fiatal nő, s hol a korábbi éveken azt meg is találta. A köztisztviselőben élő atyára annál lecsúszott e csapás, mert most már második leányát, s utolsó gyermekét veszítette el a legszebb korban. Minden ismerőse özönlik a család mély bánatában. A gyászjelentés így szól:

Püsköf Emília, Budapest fővárosi ügyvéd, a maga, egy leánya Margit, valamint apósa dr. Kautz Gyula kir. egyetemi ny. r. tanár, az osztrák-magyar bank alkalmazója, és anyóska Kautz született Zechmeister Emília, meg a nagy számú rokonság nevében, mélyen szomorodott és megtört szívvel jelenti forrón szeretett leányának a gyengéd anyának, illetve felejtetetlen leányának Püsköf Emiliát szül. Kautz Mariának f. évi július hó 14-ik napján, életének 25-ik, boldog házasságuknak 5-ik évében, hosszú betegség után Göbördorban történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványait gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványait Győrbe szállították és kegyetlen, f. évi július hó 17-ik napján, délután 7 órakor a győr-belvárosi sírkertben lévő kápolnából, az ugyanott lévő Zechmeister-családi sírbólba fogták ki, nyugalmi helyzetet; az engedelmesebb szentmise-áldozat pedig szerdán, folyó évi július hó 18-ik napján, d. e. 10 órakor fog a győri székesegyházban a Mindenhatóknak bemutatni. Győr, 1883. július hó 15-én. Áldás és béke lengjen hamvai felett!

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: ZOMBATH ISTVÁN, nyug. m. kir. honvédező, cs. k. szabadságharcban öngyilkos rangot vívott ki vitézségével, nevezetesen a nagy-sarlói ütközetben küzdött hősiességgel, s ki mint régész, becses éremgyűjteményéről is jól ismert férfi volt, 56 éves korában, Veszprémben. — NEVEGY MIKSA, nyug. törvényszéki bíró, 82 éves korában, Nyitrán. — IVÁDY DEZSŐ, hevesmegyei földbírtokos, megyebizottsági tag, 43 éves korában, Ivádán. — SZALAI JÓSEF, Eger város egyik tekintélyes férfa, volt jogtanár és nyug. főügyész. — TÖRÖK GYULA, kath. főgymnáziumi tanár, 43 éves korában, Székely-Udvartelyen. — PAPP JÓZSEF, tekintélyes polgár, 71 éves korában, Debreczenben; ugyanott B. KÁROLY, 75 éves korában. — KERESZTES JENŐ, 74 éves korában, Csetneken. — MÉREY PÁL, a szabadságharcban honvédkapitány, ki sok harcban vett részt, s kitérő Rókus-kórházból temették el s a fővárosi veterán katonai egyletek gondoskodtak illő eltemetéséről, 68 éves korában. — NAGY IMRE, szegedi adóhivatalnok, a „Szegedi Híradó” szerkesztőjének fivére. — FARKAS ALBERT, táviró-tiszt, Kolozsvárt, 30 éves korában. — SUMEGHY ISTVÁN, földbírtokos, a hasonló nevű kir. táblai bíró édes atyja, Fehérgyarmaton. — SINGHOFFER JÁNOS, fővárosi ismert és tekintélyes polgár, 73 éves korában. — KUBIK JÁNOS, székesfehérvári kesztyűgyáros, 45 éves korában, Gleichenbergben. — VENDREY SÁNDOR, bírtokos, 54 éves korában, Felső-Tiszolcon. — GÜTL ERNŐ, gyógyszerész, 66 éves korában, Győr-Szentmártonban.

Malomszegi LÉGERÁD SÁNDORNÉ szül. Schaller Rozália, köztisztviselőn élt urnó, 66 éves korában, Hídegyháza, honnan holttestét a budai vizivárosi temetőbe szállították. — HILIBI GÁL JÁNOSNÉ szül. Pekri Karolina, kuriai bíró s volt képviselő neje, 64 éves korában, Mikesfalván. — MASZTREVICS SAMUNÉ szül. Haris Ilona, kuriai bíró neje, 36 éves korában, Budapesten. — DEGENFELD-SCHOMBURG grófné, szül. gr. Zichy Helena, csillagkereszt és palotahölgy, 48 éves korában, Bécsben. — ÖZV. KOLBÁNYI szül. Kubinyi József asszony, Dechtáron. — BENE LAJOSNÉ szül. Pongrácz Paulina, gyógyszerész neje, 37 éves

korában, Ungvárt. — ÖZV. PATÁNY SÁNDORNÉ, 63 éves korában, Miskolcon. — HALÁSZ LAJOSNÉ szül. Simándy Terézia, 35 éves korában, Nagy-Váradon. — LICHTNECKERT ALBINA, 22 éves korában, Szabadkán. — KOVÁCS ENDRENNÉ szül. Winter Karolina, 48 éves korában, Kolozsvárt. — HAUSER JÓZEFA, orvos özvegye, 87 éves korában, Budapesten.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Szeesődy. Csakugyan odament, a hová maga szánta: a papírkosárba. Az utolsó sorban költőnek nevezte magát. Az Arany János verse jut eszünkbe: „... mily bitang ez a név!”

Ermelléki. Ily gyöngye versekkel nem sokat lendített a szent ügyön. Próbában is lehet buzditani, s a jó próza inkább szívet szel, mint a rossz vers.

Aladár. Annak a költőnek a ki azt a verset írta, nem ez az egy gyöngye verse. Írt többet is, azt elbírheli ön.

Olyseus. A klasszikus tárgynak ugyancsak nem klasszikus feldolgozása. „A bűnűl, mint óriási emlék lebegjen ő felette.” Hogy képeli ezt: hogy az óriási emlék lebeg valami fölött? Egy kis plasztika nem árt sehol; ily tárgyalásnál készségesen nem kár, hogy a mit Homér oly szépen megírt, a modern költő nem éri utól. A másik költeményben csak verselebeli ügyesség van, több nincs.

Kritikán alul. Bus időben. — Szüntelen. — Barna legény....

HETI NAPTÁR. Julius hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
22 V 6	Magdol. M. 9	Magd. Már.	10 B 5 Nik. 45 v. 17 B 17. t.
23 H	Libor, Apollin p. Apollinár	11 Eufémia	18
24 K	Krisztina sz. vt. Krisztina	12 Próköl vt.	19
25 S	Jakab apost.	Jakab ap.	13 Gábor fán. 20
26 C	Anna b. a. éd. Anna	14 Aquila Józ. 21	
27 P	Pentele vt.	Mártha	15 Cárjék és J. 22
28 S	Názar, Ince, G	Pentele, Sám.	16 Auten. és t. 23 S. Dibre

Holdváltozások: ● Újhold 3-án 2 6. 42 pk regg.

Tartalom.

Szöveg: Párisban. — Az öreg hárs. Költemény. Párisból. — Hadas Balázs ur. Életkép. Irta Szivós Bela. — A párisi városnév és a nagy opera. — Az aranyat termő tokaji firtok meséje. — Jolán. Angol regény. Irta Black William. — Egyveleg. — Az nyíregyházi tárgyalásról: A védők. Vay Gyurka. M-th K-n-tól. — Egy nap Tisza-Eszláron. (Levél Tisza-Eszlárról). — Az írők és művészek társaságának kirándulása. — Irodalom és művészet. — Közműveltség és egyet. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. — Képek: A párisi nagy operaház lépcsőcsarnoka. — Hugo Viktor dolgozószobája. — Hugo Viktor lakása Párisban. — A Hotel de Ville Párisban. — A párisi nagy operaház. — Jolán. A korlátrol egy csomó ember nézte a helyi gőzös elindulását. — Török Tisza-Eszlár és környékéről. — Eötvös Károly. — Funták Sándor. Friedmann Bernát. Székely Miksa. Heumann Ignác. Vay György.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

A felhívalhatatlannak ismert eredeti Singer varrógépek családok és kézművesek részére, melyek 1 frtos heti részlet (vidékre 5 frtos havi részlet) fizetés mellett Neidinger G. úrnál Budapest, vívci utca 26. szám alatt kaphatók, s a t. közönségnek legjobban ajánlhatók. 1006

Köszvényesek- és idegbetegeknek. Ismételve felhoztuk e helyen a Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállító és korneuburgi kerületi gyógyszerész által készített köszvényfolyadékot. A mint a folyton beérkező bizonyítványok tanúsítják, e készítmény biztos hatása, majdnem csatlaltalanul szemek tekintetű a köszvényes és csúszos bajok ellen. A számos és gyakran valóban meglepő eredmény folytán, melyek a Kwizda-féle köszvény-folyadék által elértettek, a tudakozódás oly élénk lett, hogy Kwizda úr szívesen látta, készítményének letéteit jelentékenyen szaporítani, úgy hogy az jelenleg már Ausztria-Magyarország minden gyógyszerésztárában megszerezhető.

Eskór (epilepsia) és minden idegbetegség leírás után gyógyszerész dr. Killisch specialista által, Dresdenben (Szárazország). — Ezer meg ezer gyógyítás. A párisi tudományos társaság aranyérme.

Egy hatszor hasábozott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

SZABADBANI ÉS SZOBAI TŰZI JÁTEKOK

nagybani és részletekbeni eladását legjobban ajánlja

Takács Lajos Budapest, hatvani utca 19. sz.

Ajánlja továbbá dúsan rendezett raktárát legfinomabb Cuba, Moca, Menado, Rio stb. kávékból (riesti árban), Ásványvizet az Edeksuty cégtől azonos ár mellett. Bel- és külföldi borokat és likőrből. Nissal salátát, Frankfurti ocsot-esszencet, páratlan finom házi ocsot, 50 vagy 60 kros íveg, mely viz hozzávegyítésel öt pint legjobb házi ecetet ad. Fűrészt szavakos minden kívántatott nagyságban. Megrendelések minden irányban pontosan teljesítenek. Arlap díjmentesen.

Kopaszság, a haj őszülése és korpaképződés ellen a napoként érkező bizonyítványok és közönséges tanúság szerint egorduljónak bizonyított szer.

TANNIN-OLAJ

Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék számomra Dr. Moras Tannin-olaját, mely egy nagy palackkal küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam halvány, 1880. január 15. Wagner Vilmos. Fűrészt, gyógyszerészt úrnak Prágában. Szerencsénem érem magamat. On az küldhetni, hogy Dr. Moras Tannin-olaját hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Remélem, hogy ez segítségemmel előbbi szer hajamát ismét visszanyerem. Zarembsz Mária. Tökletesen Urán! Harminczéves embernek kopasz fejjel bírtam nem valami szépet. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használom volna, ma tényleg agyagot lennék. E szer nekem két hét alatt csodát tett rajtam, mint mindenkori, kik ismernek bizonyítványt. Ennek fogja kérem stb., stb. Bukova, 1880. jan. 15. Dr. Moras Tannin-olaját. Kapható 2 és 1 frtos palackokban. Fő letét Magyarországon számomra Török J. gyógyszerészre Budapest, király-utca. Pozsonyban Pistorly Felix gyógyszerészre, Temesváron Tarozay József gyógyszerészre, Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyógyszerészre.

Magyarország legnagyobb órákereskedése egyikének tulajdonosa hírtelen meghalt s a végrendeletben örököseinek azon legszigorúbb utasítást adta, hogy ingó és ingatlan vagyonát maguk számára értékesítsenek; ezzel szemben ezek a tizenötös Wertheim-szekrényben talált 1195 darab zsebórát, csupán a finoman vésett tok, az órászabályozás és a minden óra mellett lévő súlyos aranyból futtatott aranyutántal-lánc árának megterítése mellett elajándékozná. Iggyekeznek, hogy így mindenkinek alkalma nyíljon egy igen finom, szabályozott kapitális-zsebbóra birtokába jutni. — Maga a tok, valamint a pompás, valóban félséges óráncz, arany facon (utántal), és fölötté finom órászabályozás már csaknem annyiba került, mint amennyi az összesért számítatik, s így mindenki, ki ezen órákból rendel, a maga érdekében cselekszik, ha oly sürgetően, a mint csak lehetséges, rendel, miután előre látólag a csekély készlet rövid idő alatt ki lesz merítve. Tisztelettel az örökösök.

Föltűnés Magyarországon. HALÁLESET MIATT

kap mindenki ki érte ir

INGYEN EGY ZSEBÓRÁT.

Magyarország legnagyobb órákereskedése egyikének tulajdonosa hírtelen meghalt s a végrendeletben örököseinek azon legszigorúbb utasítást adta, hogy ingó és ingatlan vagyonát maguk számára értékesítsenek; ezzel szemben ezek a tizenötös Wertheim-szekrényben talált 1195 darab zsebórát, csupán a finoman vésett tok, az órászabályozás és a minden óra mellett lévő súlyos aranyból futtatott aranyutántal-lánc árának megterítése mellett elajándékozná. Iggyekeznek, hogy így mindenkinek alkalma nyíljon egy igen finom, szabályozott kapitális-zsebbóra birtokába jutni. — Maga a tok, valamint a pompás, valóban félséges óráncz, arany facon (utántal), és fölötté finom órászabályozás már csaknem annyiba került, mint amennyi az összesért számítatik, s így mindenki, ki ezen órákból rendel, a maga érdekében cselekszik, ha oly sürgetően, a mint csak lehetséges, rendel, miután előre látólag a csekély készlet rövid idő alatt ki lesz merítve. Tisztelettel az örökösök.

Következő órák vannak készletben: 300 darab zsebbóra, valódi 13 latos ezüstből, a cs. kir. fémjelző hivatal által fémjelvezve, vésett tokkal, igen finom óránczokkal. Csak 3 ft 25 kr. 285 darab hengeróra, sulyos ezüsttel befüttatott állványokban, legfinomabban véste, lapos üveggel és email-lappal, súlyos arannyal befüttatott óránczokkal, aranyfacon, legfinomabban szabályozva, mindössze csak 4 ft 65 kr. 240 darab horgonyóra, sulyos ezüsttel befüttatott állványokban, legfinomabban véste, 15 valódi kőre, szabályzó-készülékkel és peremutatóval, lapos üveggel, email-lappal, félséges óránczokkal, és 3 évi irások kezességel a helyes járásért, legfinomabban szabályozva, mindössze csak 6 ft 75 kr. 175 darab Washington remontoir-óra, arany dobólból, fűlőn kőre nélkül felhuzható, mech. óramutató-készülékkel, lapos üveggel és email-lappal, peremutatóval, legfinomabban, másodpercre szabályozva, szabályozó-műve, legjobban capitatis óra a világon. Ara pompás óránczokkal csak 8 ft. 92 darab ezüst horgony-óra, sulyos 13 latos, a cs. kir. osztr.-magy. fémjelző hivatal által fémjelvezve, fűlőn kőre nélkül felhuzható, mech. óramutató-készülékkel, lapos üveggel, email-lappal és peremutatóval, azoknál szabályozó állvány-művel, másodpercre szabályozva, a világ legkitűnőbb órája. Előbbi óra 25 ft. most csak 11 ft 50 kr. potomokor kapható. A szállítási utánvát vagy előlege pénzértéke mellett történik. Megrendelések következőleg ezimzomdók.

NEUBAUER MAXIMILIAN

Hochstettinban, Pozsony mellett, Magyarországon.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukas M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

ANDEL J. ÖVSZERE A MÖLY ELLEN.

Möly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, butorkba, stb. a rendkívül kártékony möly ne felekezle magát; a leghatásosabb és legesimíthatatlanabb különlegességekből van így összeálltva miszerint annak biztos hatására teljesen számolható.

ANDEL J. gyógyfű-kereskedése

„a fekete kutyához”

Hus- (Dominikaner-) Gasse, PRAG.

Budapest Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.

Raktárak a vidéken mindenütt, hol erre vonatkozó hirdetések vannak kifüggesztve.

ANDEL J.

tengertüli pora.

Az Anel J.-fele újonnan feltalált tengertüli por nem a közönséges feregernek vehető, hanem egy rendkívül, direkt készített a 1000-szer megzavart és kitűnőnek talált specialitás pornak tekinthető. Az Anel J.-fele újonnan feltalált tengertüli por használatához egy nagyon gyakorlati és olcsó új szerkezetű 7192

féreg-porzó fecskendő

veendő. Az említett por, lehet mondani, természet feletti erővel bír, kiirtja a poloskát, bolhát, szabogarat, mullakérget, molyt, legyet és hangyaférget, egyáltalán az egész férgek létét csodálatos gyorsan, biztosan és péda olyképp, hogy a férgeknek semminemű maradvékát sem hagy vissza. Ára egyenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 ft. Egy darab féreg-porzó egy óra 40 kr. Kapható Budapest Török József gyógyszerésztárában király-utca 12. Továbbá raktárak a következő gyógyszerésztárában. Arad: Rozsnyai Mátyás, Brassó: Jekelius N. Eger: Köllner Lőrinc, Eszék: Dienes J. D. Kaposvár: Babochay Sándor. Kecskemét: Katona Zsigmond. Léva: Medvezky Sándor Miskolc: Dr. Szabó Gyula. Munkács: Draxler Ferenc. Székesfehérvár: Diehalla György. Szeged: Harcz János. Temesvár: Tarozay István. 1023

1000 forintot

azon nőnek, ki

szeplő-kenőcsöm

használatát után egy szeplőt, mint máj- és terhességi foltjait és nyári égéseit, fóképen minden, az arezbört tisztító színezést el nem veszti.

Küldök utánvát mellett 1 tőgyelt 2 frt 10 krért.

„EPILATOIRE” az arcban, a kezezen és karokon stb. levő

szőr teljes kipusztítására.

A haját kellelten helyről eltávolítani, úgy hogy az többé ki ne nőjön, mai napig jámor óhajtas volt, mert egyetlen szer sem használta. — „Föltűnést” fog tehát az én szerem kelteni, mely megakadályozza, annyival is inkább, miután tökéletes kezességet vállalko a sikerért, a mennyiben kötelezem magamat sikeresség esetében az egész összeget visszafizetni.

Egy kis íveg ára 5 frt, egy nagye 10 frt.

Orvosi kovarecz-homok

legjobb szer a pattanások elűzésére, 1 doboz 1 frt 50 kr.

ROBERT FISCHER, Doctor der Chemie

Bécs, I. Johannesgasse 11. 5067

Raktár: Török József gyógyszerésztárában Budapesten, király-utca.

TERMESZETES

BILINI SAVANYUVIZ!

Legkiválóbb képviselője az alkalikus savanyuvizeknek, (33.6339 szénsav, natron 10,000 részben) mint gyógyforrás évenként növeli elismert jó hírnevét s azonkívül a legkit. diatetikus italt képezi.

PASTILLES DIGESTIVES DE BILIN

(Bilini emésztési cukorkák)

biztos szer mindennemű emésztési zavarok ellen,

mindig friss minőségben van készletben a főraktárban

ÉDESKUTY L.

m. k. nád. szállítónál, Budapest, Erzsébetvár 7.

Kapható azonkívül minden gyógyszerésztárában, fűszerkereskedésben, szállodákban és vendéglőkben. Pastilles de Bilin a legtöbb gyógyszerésztárában és gyógyszerüzben kereskedésben.

Van szerencsém, a mélyen tisztelt közönség figyelmébe, a már több jeles gazda által elismerőleg alkalmazott s hirlapilag is dicsőretilt említett

„vörös szentkereszti disznópor”

mint a sertéseknek nyaranta előforduló betegségek biztos gyógyszerét, használati utasítással ellátva ajánlani. Egy doboz „vörös szentkereszti disznópor” ára, egy kilogramm tartalommal 50 ab disznóra, avagy 100 ab malacra 2 frt. — Ugyintén ajánlom aprómarhavész ellen a „Zsápaal” folyadékot. Egy üveg ára 50 kr. és „Villanyos tészta” patkánymérget. Egy bádog szelence ára 1 frt.

Ezen szerek megrendelhetők Nagyszalontán

Podhrackzy Ferencz,

gyógyszerész-nél.

1056

Cs. és kir. szab. a maga nemében egyetlen hatáson (nem mérget) de csakis rágó állatoknak halálos

patkány- és eger-irtószer,

Egy bádog doboz ára 1 forint, 6 doboz ára 5 forint a. 4.

Valódi minden rovarirtószer.

Egyenesen behozott (importált) vegyészileg tisztá növénykészítvény, biztos hatáson alkateszkekből álló teljesen mérgeztelen, elismert mint a poloskák, molyok, szabogarak, csótánybogarok (Russenkärfer), hangyák, tohák, stb. gyökere kiirtására. — Ára egy doboznak 1 frt o. 6. Számos megrendelések vár

Reiss B. B.

Telegramm!!

Epen most érkezett meg a következő fontos sürgöny
Hatóságilag lezárattott

halálesett miatt a mechanikai szövődő, gyár áruba bocsátatik, adjon el valamennyi női nagy kendőt minden áron. A gyár igazgatója.

Vonatkozással a fentebbi táviratra van szerencsém ezennel tudomásul hozni, hogy

6800 darab Graziella női

tavaszi és nyári

nagy kendőt,

melyet a gyártól elárultatás végett átvettem,

esupán 95 krajczár

rendkívüli olcsó áron adom el.

Azaz: Egy Graziella női nagy kendőt csak 95 kr-ért

mindenkinek, míg t. i. a készletben tart, eladok.

Még sohasem létezett. Ezen szimpompás kendőket

bizonyára minden nő ismeri Graziella kendők néven,

ennekfogva további ajánlatra nem szorulnak, minthát

a fentebbi ritka esemény, valamint a lehetetlen, rendkívüli

olcsó ár magában is elég ajánlat. — Ezen nagy női ken-

dők különösen tartós Graziella pamutból vannak szőve,

rojtokkal ellátva, pompás színekben és francia legdiva-

tosabb árnyékolással készítve. **Vörös, fehér, drapp,**

skót, török, barna, fekete, kockás minden árnyé-

kolással, kék és szivárványszínekben és míg a kész-

letben tart, készpénzért vagy utánvért mellett megkül-

denek.

Ha valaki valóban meszerző olcsó, nélkülözhetlen

kendőt akar, azonnal forduljon az alóli címhez, mert a

Graziella-pamut, a munkadíj sokkal többbe került, mint

amennyi az egész kendőtől származik.

Nélkülözhetlenek a kendők minden nőnek házában,

utczán, sétán, gyógyhelyen, kertben, mezőn erdőben,

valamint az úton. Cím:

Einzig Filiale der Tücher-Weberei.

Bécs, Innere Stadt, Kolowratring Nr. 9. V.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

több év óta hatályos szer- nek bizonyult szappó, nap- sítók, bőrtör- ből és ke- lések ellen. Ez egy igen

sikerült egyesítése a leg- ártatlanabb szerekek, melyek a bőrt nemcsak simázza és finomabbá teszi, hanem annak fiatalos frissességét fön- tartják. A folyékony gly- cerin-creme eltér az ed- dig közönségesen hasz- nált glycerin-illatszere- kől, melyek a glycerin- en kívül semmiféle hatá- lyos részeket nem tar- talmaznak. — Egy üveg ára 1 forint 20 kr.

Gyökönke szappan (Speik Seife) ára 35 kr.

Párisi hölgyor (legfinomabb poudre de rize) a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeinknél úgy felfraknak is borotválás után, nagy kedvelésnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 ft.

Kézmosó-por mandulaszappan és spermacetből ke- szítve, a legártatlanabb arc- és kéz- bőrtisztító szer. — Egy doboz ára 50 kr.

Amerikai kanosk-tyükszeggyűrk s essentia. Ára 60 kr.

Rouge végétal pirosító, ára 50 kr.

Kapható Magyarországon minden jelentékenyebb gyógy- és illatszert- áruházban, valamint a gyártónál

KIEJ.HAUSER H. néli illatszerez és vegyész (Sporlasse 3.) Grätzban.

FŐRÁKTÁR: 4149

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, BUDAPESTEN,

VI. ker., király-utca 12. sz. a.

Hamisított párisi hölgyor-tól óvakodni tes- sék. Csak az tekintendő valódnak, melynek dobozán,

valamint használati utasításán a fenti védjegy látható.

Az ipar csodája!!

Csak 2 forint 70 kr.

EGYES-EGYEDÜLI

zseb-óra

amerikai Christor-aranyból.

CSAK EGYEDÜL

pótolhatja a valódi arany órákat.

E csoda-óra, melynek járásáért kezesség vállaltatik s melyet a közönségnél kedvelté tenni igyeke- zünk, semmi esetre sem gyermek-óra, hanem legjobb munkásaink által szabályozott óra mindenki hasz- nálatára, s képviselőnk HECHT VILMOS úr által csak 15 héten át adatik el csak 2 ft 70 krnyi fölötté mesés áron, hogy bárkinek módjában legyen ily órát szerezni s azt megítélheti.

Továbbá minden egyén,

ki ezen órát megveszi, kap ezenkívül ajándék gyanánt

tehát egészen ingyen

1 dísz-óráláncot legfinomabb arany-fajonban,

1 óra-függvényt amerikai Christor-aranyból,

1 pár készelő-gombot pompás kivitelben,

1 dísz-medallion deisekkel és képekkel,

1 pár fűgött brillant-tűzátzót,

1 gyűrűt amerikai Christor-aranyból.

Minden darab szekrénykébe van csomagolva.

Képviselőnk kötelezve van ezen ajándékokat min- den óra megrendelőjének ingyen mellécsomagolni.

Paris, Boulevard de Temple 21.

Egyedüli megrendelési hely: 7151

WILHELM HECHT,

Bécs, I., Christinengasse 2.

30-ik szám 1883.

BUDAPEST, JULIUS 29.

XXX. évfolyam.

Működési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 8 ft

POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 ft

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 félévre 4 *

Külföldi előfizetőknek a postai- lal megfizetésű viládjai is csatlakoznak.

Dr. SZABÓ JÓZSEF.

TUDOMÁNYOS életünk kitartó, legkiválóbb munkásai közé méltán soroljuk a buda- pesti kir. magyar tudomány-egyetem jövő évi rektorát, dr. Szabó Józsefet.

Szentmiklósi Szabó József 1822 márczius 14-én született Pestmegyében, Kalocsán. Atyja akkorában érseki uradalmi kasznár, később főpénztárnok, anyja Hodosi Karacsónyi Anna vállalkos, munkás, testi-lelki szép tulajdonokkal ékeskedő derék magyar nő volt. A szenvedélyes gazda, később lelkiismeretes pénztárnok, bokros elfoglaltsága közepette természetesen kevésbé foglalkozhatott családjával s így mint oly sok esetben, itt is az anyja volt az első benyomások iránt fogékony gyermek jellemére a legnagyobb befolyással. Eszméket az elme, könyvek, iskola és az atya olt belénk; az érzelmeiket, akarat- erőt, szóval a jellemet rendesen az okos anyja befolyásának köszönhetjük. A kilencz testvér között a legidősebb után következett József, ki édes anyjának kedvence volt, s már gyermek- korában is páratlan szorgalma, kitartása és akaratereje által tűnt ki. A gimnázium hat osztá- lyát születése helyén a piaristáknál végezte. Tanulótársai között éveire nézve mindig ő volt a legfiatalabb, mint testére is legkisebb, de az érdemsorozatban a legelső. Nem csupán az iskola előírt tárgyaiban tűntette ki magát, hanem nagy tökélyvel gyakorolta a zene, ének, rajz, tánc és gyaloglás mestersegeit. Ez ügy- ségek, különösen a zene gyakorlása, minden- esetre nagyban előkészítették azon simaságot, mely Szabó Józsefet bármely társaságnak ked- ves tagjává teszi.

1837—8-ban Pesten két éven át a filozo- fiát, ezután három évig az akkori elv szerint, hogy a törvényt minden magyar embernek kell ismerni, a törvénytudományokat hallgatta, s 1842—3-ban be is végezte. Szabó bizonyára már akkor komolyan foglalkozott jövőjével, ter- veivel, mert feltételek a nyelvismertek nagy fontosságát, különösen a természettudományok terén: sajátjává tette a latin és görög nyelveken kívül a német, francia, olasz, később az angol nyelvet; úgy szintén a gyorsírást is.

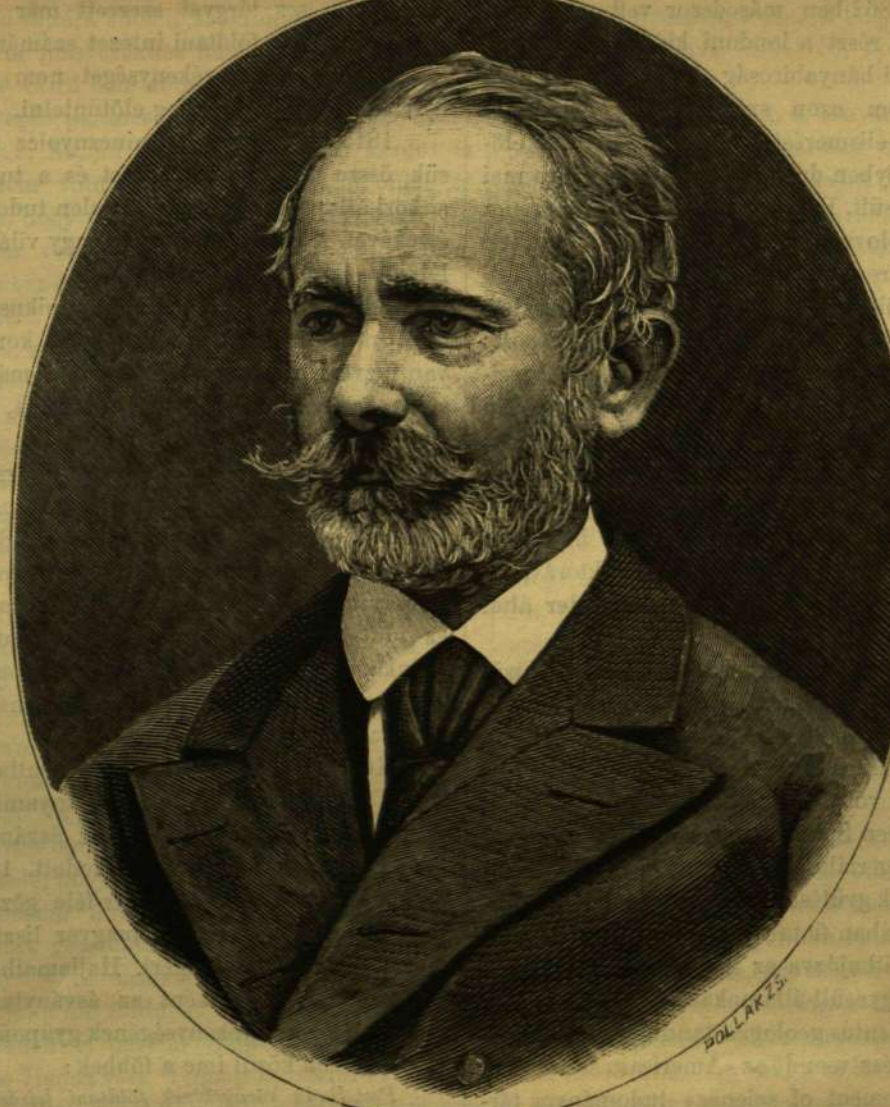
A természettudományokhoz érezvén kiálló hajlamot, a bányászati pályát választotta és 1843-ban már ott találjuk a selmezi hallgatók sorában. A szünidőket értékesítendő, két hóna-

pon át gyalog bejárta Magyarországon iparos vi- dékeit, Galiciát, Sziléziát, Porosz- és Orosz- ország néhány kohó- és bányahelyét. Ez volt első nagyobb útja. Selmezen bányászóvendék tár- sái, úgy mint a lakosság művelt osztályának köréi egyaránt szerették. Mint képzett zenész az akadémiai hallgatóság zenekarának karnagya; mint kitűnő táncos a bálók rendezője volt. Egyesíté a komoly tudományos törekvést a tár- sas élet kelleméivel.

Az akadémia elvégzésével a kohászati szak- nál Zsarnóczán, utóbb Felsőbányán nyert állami

alkalmazást. E helyeken bő alkalm volt ked- vences tanulmányait, a vegytant, ásvány- és föld- tant egészen gyakorlati irányban is művelni.

1845-ben a magyar orvosok és természet- vizsgálók pécsi vándorgyűlésén az illető szak- osztályban egy kohászati értekezéssel lépett fel, mely a jelenlevő szakemberek tetszését annyira megnyerte, hogy annak a nagy közönség előtt való ujonnan előadására kérték fel a fiatal 23 éves bányászóvendéket. Mint kellemes, ügyes előadó itt aratta Szabó József első diadalát. Innen kezdődik eredményekben gazdag tevé-

Dr. SZABÓ JÓZSEF.

Először fényképe után.

A BUDAPESTI KERESKEDELMi AKADÉMIA

folyó évi szeptember hó 1-jei huszonegyedik évfolyamát nyitja meg. Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük hogy az intézet célja: a kereskedői pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alap- ján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is, minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudomá- nyi, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még mellet az kereskedésbe lépőnek, az iskolától telhetőleg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — Az intézet igazgatását, szervezését, tantervét, a felvételi feltéte- leket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kívánatra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készségével az felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő testület, valamint az intézet vezérbizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség el- nyerését illetőleg.

Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak joga- sítva, hogy hadkötelezettséget mint egy évi önkéntesek teljesítsék. Az 1883/4. iskolai év elején az intézetnél egy évi kereskedelmi szaktan- folyam fog megnyitni olyan ifjak számára, kik gymnásiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt nyertek, és tisztán a kereskedelmi szaktudomány- okat egy év alatt elsajátítani óhajtják.

E tanfolyamról részletek felvilágosítás egyszerű megkeresésre adatik. Budapest, (váci körút 23. sz.) 1883. július 21.

A kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráizlete.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

es. kir. és m. kir. szab. chronometer és másók, földalálója az első egyedül kulcs nélkül föl- huzható remontoir inga- óráknak stb. stb.

ÓRÁK RÉSZLETFIZETÉSRE

10 évi jótállás mellett.

Arany- és ezüst szobórák, ugy kulcs nél- küli ingaórák (saját szabad. találmányom szerint), továbbá minden egybenemű órák és ezüst óráláncok előnyös részletekkel fizetékkel és 10 évi jótállás mellett.

Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Képes árjegyzék kívánatra bérmentve. Javítások pont. eszközöltetnek.

Alapított 1847-ik évben.

Külföldi: London 1871. Keszemét 1872. Bécs 1873. Újvidék 1875. Szeged 1876. Pécs 1878. Székesfehérvár 1879.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráizlete.

Non plus ultra Kuba-kávé

1 kilo 1 forint 80 kr.

100 gr 18 kr.

50 gr 9 kr.

25 gr 4 kr.

12 gr 2 kr.

6 gr 1 kr.

3 gr 0,50 kr.

1,5 gr 0,25 kr.

0,75 gr 0,125 kr.

0,375 gr 0,0625 kr.

0,1875 gr 0,03125 kr.

0,09375 gr 0,015625 kr.

0,046875 gr 0,0078125 kr.

0,0234375 gr 0,00390625 kr.

0,01171875 gr 0,001953125 kr.

0,005859375 gr 0,0009765625 kr.

0,0029296875 gr 0,00048828125 kr.

0,00146484375 gr 0,000244140625 kr.

0,000732421875 gr 0,0001220703125 kr.

0,0003662109375 gr 0,00006103515625 kr.

0,00018310546875 gr 0,000030517578125 kr.

0,000091552734375 gr 0,0000152587890625 kr.

0,0000457763671875 gr 0,00000762939453125 kr.

0,00002288818359375 gr 0,000003814697265625 kr.

0,000011444091796875 gr 0,0000019073486328125 kr.

0,0000057220458984375 gr 0,00000095367431640625 kr.

0,00000286102294921875 gr 0,000000476837158203125 kr.

0,000001430511474609375 gr 0,0000002384185791015625 kr.

0,0000007152557373046875 gr 0,00000011920928955078125 kr.

0,00000035762786865234375 gr 0,000000059604644775390625 kr.

0,000000178813934326171875 gr 0,0000000298023223876953125 kr.

0,0000000894069671630859375 gr 0,00000001490116119384765625 kr.

0,00000004470348358154296875 gr 0,000000007450580596923828125 kr.

0,000000022351741790771484375 gr 0,0000000037252902984619140625 kr.

0,0000000111758708953857421875 gr 0,00000000186264514923095703125 kr.

0,00000000558793544769287109375 gr 0,000000000931322574615478515625 kr.

0,000000002793967723846435546875 gr 0,0000000004656612873077392578125 kr.

0,0000000013969838619232177734375 gr 0,00000000023283064365386962890625 kr.

0,00000000069849193096160888671875 gr 0,000000000116415321826934814453125 kr.

0,000000000349245965480804443359375 gr 0,0000000000582076609134674072265625 kr.

0,0000000001746229827404022216796875 gr 0,00000000002910383045673370361328125 kr.

0,00000000008731149137020111083984375 gr 0,000000000014551915228366851806640625 kr.

0,000000000043655745685100555419921875 gr 0,0000000000072759576141834259033203125 kr.

0,0000000000218278728425502777099609375 gr 0,00000000000363797880709171295166015625 kr.

0,00000000001091393642127513885498046875 gr 0,000000000001818989403545856475830078125 kr.

0,000000000005456968210637569427490234375 gr 0,0000000000009094947017729282379150390625 kr.

0,0000000000027284841053187847237451171875 gr 0,00000000000045474735088646411895751953125 kr.

0,00000000000136424205265939236187255859375 gr 0,000000000000227373675443232059478759765625 kr.

0,000000000000682121026329696180936279296875 gr 0,0000000000001136868377216160297393798828125 kr.

0,0000000000003410605131648480904681396484375 gr 0,00000000000005684341886080301486968994140625 kr.

0,00000000000017053025658242404523406982421875 gr 0,000000000000028421709430401507434844970703125 kr.

0,000000000000085265128291222022617034912109375 gr 0,000000000000014210854715200753717222488515625 kr.

0,0000000000000426325641456111013085174560546875 gr 0,0000000000000071054273576003768586112442578125 kr.

0,00000000000002131628207280555065425872802734375 gr 0,00000000000000355271367880018942930562212890625 kr.

0,000000000000010658141036402775327129364013671875 gr 0,000000000000001776356839400094714652811064453125 kr.

0,0000000000000053290705182013876635646820068359375 gr 0,0000000000000008881784197000473573264055322265625 kr.

0,0000000000000026645352591006938317823410034196875 gr 0,00000000000000044408920985002367866320276611328125 kr.

0,000000000000001332267629550346915911720501709375 gr 0,000000000000000222044604925011839331601383056640625 kr.

0,0000000000000006661338147751734579558602508546875 gr 0,000000000000000111022302462505919665800691615328125 kr.

0,00000000000000033306690738758672897793012542734375 gr 0,0000000000000000555111512312529598329003455786640625 kr.

0,000000000000000166533453693793364488965062713671875 gr 0,00000000000000002775557561562647991645017278933203125 kr.

0,000000000000000083266726846896682244482531355839375 gr 0,0000000000000000138777878078132399582250863946640625 kr.

0,0000000000000000416333634234483411222412656779196875 gr 0,00000000000000000693889390390661997911254319733203125 kr.

0,000000000000000020816681711724170561120628338959375 gr 0,000000000000000003469446951953309989556271598666015625 kr.

0,0000000000000000104083408558620852805603141694796875 gr 0,0000000000000000017347234759766549947778107993330078125 kr.

0,00000000000000000520417042793104264028015708473984375 gr 0,0000000000000000008673617379883274973888905399666515625 kr.

0,000000000000000002602085213965521320140078542369921875 gr 0,00000000000000000043368086899416374869444526993332578125 kr.

0,0000000000000000013010426069827606600700392711849609375 gr 0,000000000000000000216840434497081874347222634966662890625 kr.

0,00000000000000000065052130349138033003501963559248046875 gr 0,0000000000000000001084202172485409371736113172333314453125 kr.

0,000000000000000000325260651745690165017504817796240234375 gr 0,0000000000000000000542